

Proiect “VioGen – RoJust” –

acțiune strategică în scopul implementării efective a standardelor Consiliului Europei privind drepturile omului.

Proiectul VioGen - RoJust vizează îmbunătățirea măsurilor de protecție împotriva violenței domestice și a violenței de gen prin consolidarea capacității autorităților române de asigurare a implementării adecvate a cadrului legislativ privind protecția și nediscriminarea victimelor.

În vederea creșterii accesului specialiștilor la informații relevante în materia violenței domestice și a violenței de gen au fost traduse mai multe hotărâri reprezentative ale Curții Europene a Drepturilor Omului. Traducerea fiecărei hotărâri reprezintă o selecție a paragrafelor relevante privind faptele, încadrarea juridică a acestora, raționamentul CEDO și soluția pronunțată. Versiunile oficiale ale hotărârilor, în limbile în care au fost redactate pot fi consultate pe pagina de internet a CEDO: <https://hudoc.echr.coe.int/>.

Proiectul “VioGen - RoJust” este implementat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, în calitate de Promotor al proiectului, în parteneriat cu: Centrul FILIA, Asociația TRANSCENA, Asociația ANAIS și Asociația GRADO. Proiectul beneficiază de un grant în valoare de aproximativ 732 de mii de euro oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE în cadrul Programului Dezvoltare Locală, administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială.

Conținutul acestui document nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

Pentru informații suplimentare despre proiect, vă rugăm să accesați www.eegrants.ro și www.frds.ro.

Promotor proiect:

AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU EGALITATEA DE ȘANSE
ÎNȚRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

Parteneri proiect:

Traducere realizată de Asociația GRADO
Traducător: Simona-Teodora Săsarman

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA ÎNTÂI

CAUZA A ȘI B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

(Cererea numărul 7144/15)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

20 IUNIE 2019

DEFINITIVĂ

04/11/2019

În cauza A și B împotriva Croației,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția întâi), reunită într-o cameră compusă din:

Linos-Alexandre Sicilianos, Președinte,

Ksenija Turkovic,

Ales Pejchal,

Krzysztof Wojtyczek,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, judecători,

și Renata Degener, grefier adjunct de secție,

După ce au deliberat în camera de consiliu la 29 august 2017, 9 ianuarie 2018 și 30 aprilie 2019,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la ultima dată menționată:

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

PROCEDURA

1. La originea cauzei de află cererea nr. 7144/15 îndreptată împotriva Republicii Croația, prin care doi resortisanți croați, A (primul reclamant) și B (al doilea reclamant) au sesizat Curtea la 3 februarie 2015, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”). Președintele secției a dat curs cererii reclamanților de a nu li se face publică identitatea (Hotărârea 47 § 4 din Regulamentul Curții).

2. Prima reclamantă a fost inițial reprezentată de doamna I. Bojic și a doua de către doamna Tanja Vranjican Derek, amândouă avocați practicanți în Zagreb.

3. Din cauza naturii relației dintre prima reclamantă și presupusul atacator și a unui potențial conflict de interese dintre reclamanți, în urma unei cereri a Curții, Asociația Baroului Croat a desemnat-o -o pe V. Drenski-Lasan, de asemenea avocat practicând în Zagreb, să înainteze observații în numele celei de-a doua reclamante, astfel încât drepturile ei să fie prezentate în mod adecvat și luate în considerare (a se vedea §§ 22, 79, 83 și 76 de mai jos). Guvernul croat („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna S. Staznik.

4. Reclamantele au pretins că autoritățile naționale nu răspuseseră în mod corespunzător acuzațiilor de presupus abuz sexual asupra lui B de către tatăl ei și că nu existase o cale de atac eficientă în această privință.

5. La 23 septembrie 2015 cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Prima reclamantă s-a născut în 1984 și a doua reclamantă în 2009.

A. Contextul

7. A a avut o relație cu C și în 2009 s-a născut fiica lor, B. Familia a locuit împreună în casa părinților lui C până în ianuarie 2014, când A și B s-au mutat. B a continuat să se întâlnească cu C regulat și să petreacă două sau trei nopți pe săptămână în casa în care acesta locuia cu părinții lui.

8. Potrivit spuselor lui A, la o dată nespecificată din iunie 2014, B, care la momentul respectiv avea patru ani și jumătate, se juca cu organele genitale în fața lui A și i-a spus că se jucase astfel cu tatăl ei, C, în fiecare seară înainte de a se duce la culcare.

9. La data de 11 iunie 2014, A a sunat la „Telefonul curajos”, o linie telefonică de asistență pentru copii, care a sfătuit-o să contacteze Policlinica pentru Protecția Copilului din X (numită în continuare „Policlinica”). În aceeași seară, A a dus-o pe B la locuința lui C și a lăsat-o să petreacă noaptea cu tatăl ei.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

10. În ziua următoare, A a sunat la Policlinică și a programat o consultație pentru B pentru data de 20 iunie 2014. Nu se știe care au fost informațiile pe care A le-a dat Policlinicii la acea dată.

11. În ziua următoare, A și B s-au dus în vizită la familia lui A, în alt oraș. Conform informațiilor oferite de A, la data de 14 iunie 2014, când era cu mătușa ei maternă, B a rugat-o pe aceasta să „o atingă acolo jos” și i-a spus mătușii ei că „tati s-a jucat cu ea în sensul că i-a atins organele genitale cu mâinile, ceea ce ea le-a spus bunicilor paterni, iar bunicul a țipat la tatăl el”. B i-a spus de asemenea mătușii ei că C îi cântase un cântec despre un iepuraș. Mătușa a considerat că textul cântecului avea un conținut erotic.

B. Procedura Penală

12. La 16 iunie 2014 A s-a dus la Sediul Poliției din Y pentru a depune o plângere împotriva lui C acuzându-l de abuz sexual asupra copilului lor, B, care la data respectivă avea patru ani și jumătate. A a fost interogată de către un ofițer de poliție. Conform raportului poliției, A a spus că în urmă cu aproximativ doi ani și jumătate o găsisse pe fiica ei dezbrăcată de la mijloc până la genunchi, în pat cu partenerul mamei ei, C, care dormea. Fața lui C fusese aproape de organele genitale ale copilului. A îl trezise și îl întrebase de ce era B dezbrăcată. C îi răspunsese că probabil se dezbrăcase în timp ce dormea. Din cauză că nu mai avusese alte suspiciuni legate de comportamentul lui C sau B la momentul respectiv, A nu luase măsuri. Cu toate acestea, în primăvara anului 2014, când A, B și sora lui A ieșiseră împreună în public, B o apucase pe neașteptate de organele genitale pe o femeie pe care nu o cunoștea. În acea perioadă, C fusese cel care o avusese în grijă pe B în majoritatea timpului. De asemenea, la 14 iunie 2014 A o lăsase pe B cu mătușa ei, sora lui A. Când A s-a întors acasă, după aproximativ o oră, sora ei i-a spus că B îi spusese că C o atinsese „acolo, jos” și că o auzise pe B fredonând niște cântece despre „un iepure care se distrează cu o gaură”. B îi spusese că le povestise despre toate acestea bunicilor ei paterni și că bunicul „țipase la tati să nu mai facă așa ceva.”

13. Conform spuselor lui A, aceasta nu a primit nici un fel de asistență din partea poliției, doar i s-a spus să contacteze Policlinica, lucru pe care ea deja îl făcuse. (a se vedea paragraful 10 de mai sus).

14. În aceeași zi poliția i-a chestionat pe D și E, frații lui A. D a confirmat acuzațiile lui A și a spus că înregistrase o parte din comportamentul și afirmațiile lui B pe telefon. E a spus că într-o zi, la jumătatea lunii iunie 2014, B începuse să se poarte agresiv cu el, încercase să-l sărute pe gură și să-i atingă organele genitale. E îi spusese lui D despre întâmplare.

15. În aceeași zi, C a făcut plângere la Centrul de Asistență din Y împotriva lui A, susținând că aceasta „o abuza emoțional și fizic pe B”, în sensul în care țipa deseori la ea, o lovea și o insulta.

16. La 17 iunie 2014 poliția a discutat cu un pediatru care o tratase pe B. Acesta a spus că A o abordase în ziua anterioară, fiind foarte supărată și dorind să discute posibilul abuz sexual asupra lui B de către tatăl ei, C. Doctorița a spus poliției că C avusese grijă de B în majoritatea timpului,

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

iar atunci când avusese nevoie de asistență medicală, C fusese cel care o adusese la consultație. Doctorița a descris-o pe B drept un copil comunicativ, inteligent și isteț și a spus că nu observase nici un semn al vreunui fel de abuz.

17. În aceeași zi poliția a discutat cu doi profesori de la grădinița pe care o frecventa B. Amândoi au descris-o pe B drept un copil normal și comunicativ. Nici unul dintre ei nu observase vreun semn al vreunui abuz.

18. În aceeași zi, A a făcut plângere la Centrul de Asistență din Y (numit în continuare „Centrul”) în legătură cu presupusul abuz sexual realizat asupra lui B de către C. A dat detalii despre presupusul abuz și i-a informat că deja făcuse o programare la Policlinică. A fost întocmit un raport și a fost transmis în aceeași zi poliției din Y. La 18 iunie 2014 Centrul a contactat Policlinica pentru a afla care era data exactă a programării lui A și B.

19. La 20 iunie 2014, B a fost consultată de către o echipă multidisciplinară la Policlinică. Conform spuselor lui A, când a ajuns la Policlinică a constatat că C era și el deja acolo. A fost surprinsă, având în vedere că nu fusese informată în legătură cu prezența lui. Conform lui A, atât ea, cât și C au fost prezenți în permanență la discuțiile cu B, cu excepția poate a cinci minute. Conform Guvernului, prima reclamantă și C au fost „procesati” la Policlinică, dar nu au fost prezenți la discuțiile cu B.

20. Conform declarațiilor Guvernului, la 23 iunie 2014 Departamentul de Poliție din Y a cerut Policlinicii să le furnizeze neîntârziat constatările legate de B.

21. La 2 iulie 2014, B a fost consultată de către un ginecolog, la cererea Policlinicii. Amândoi părinții au fost prezenți, dar nici unul dintre ei nu a fost prezent în timpul examinării. Nu au fost observate semne ale penetrării, sau leziuni mai vechi sau proaspete.

22. La 4 iulie 2014 o echipă multidisciplinară de la Policlinică a emis un raport despre B. Conform aceluși raport, în timpul evaluării B a fost consultată de către un asistent social, un pediatru, un psiholog și un psihiatru. Raportul nu precizează datele la care au avut loc aceste evaluări ale specialiștilor. Părțile relevante ale raportului sunt după cum urmează:

Evaluarea și părerea asistentului social

Fetița a venit la discuția cu asistentul social acompaniată de către părinți....În timpul discuției cu părinții, fetița a intrat în încăpere de mai multe ori. Acceptă să stea singură, dar de mai multe ori iese din cameră și îi cere mamei ei să vină cu ea. În timpul conversației....spune că „tata (i-)a atins vaginul” și că mama „i-a spus să spună asta”. Nu a putut fi obținută nicio altă informație.

Evaluarea și părerea pediatrului

...organe sexuale femeiești externe curate, fără iritații sau schimbare a culorii. Programare .... la ginecolog stabilită....pentru 30 iunie 2014.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Evaluarea și părerea psihologului

Fetița vine acompaniată de părinții ei...Acum fetița este despărțită de părinții ei și rămâne singură cu persoana care va conduce interviul, dar iese din cameră de câteva ori ca să vadă unde sunt părinții ei, lucru pe care l-a făcut de asemenea când părinții ei erau în cameră, iar ea era pe hol împreună cu un însoțitor...Ca motiv pentru vizita ei, spune că mama ei îi spusese că tatăl ei „făcuse ceva rău, îi atingea vaginul”, motiv din care „mama ei o protejează de tatăl ei, ca să nu se mai apropie de el”. Nu dă alte detalii....

În concluzie...fetița crește într-o familie cu părinți separați, este martora relației lor destrămate și este expusă la caracteristicile negative ale celuilalt părinte de către mama ei, ceea ce creează o presiune asupra fetiței. ...În timpul discuției spune că motivul din care a venit este comportamentul nepotrivit al tatălui ei, dar are dificultăți în a furniza detalii. În timpul evaluării psihologice nu se observă semne care să confirme un astfel de comportament...

Evaluarea și părerea psihiatrului

...Fetița afirmă că locuiește cu mama ei, că tatăl ei obișnuia să fie foarte bun, dar acum este foarte rău și grosolan cu ea, pretinde că „i-a atins vaginul” Fetița vorbește despre presupusele fapte ale tatălui ei în mod spontan, fără disconfort. ...Mai târziu obținem informația că mama ei i-ar fi spus să spună așa,...

Profil psihiatric: ...s-a stabilit comunicare verbală, spune că a fost abuzată sexual de către tatăl ei, dar fără a prezenta disconfort sau alte sentimente adecvate....

Evaluarea psihiatrică nu indică semne care să dovedească în mod clar abuzul sexual (nepotrivire emoțională), dar nu este posibilă excluderea influențării de către mamă fetiței, ceea ce prezintă un risc de abuz emoțional.

Părerea echipei multidisciplinare

Fetița a fost inclusă în evaluarea multidisciplinară la cererea Centrului relevant și a poliției, pentru suspiciunea de abuz de către tată....

În timpul examinării, fetița nu a prezentat semnele clare că ar fi fost abuzată sexual. Fetița nu a descris situații contextuale caracteristice și răspunsul ei emoțional nu a corespuns conținutului exprimat verbal. Există elemente care indică o presiune din partea mamei și posibilitatea influențării nu poate fi exclusă, ceea ce reprezintă un risc de abuz emoțional.

Evaluarea posibilului comportament inadecvat al tatălui este agravată de climatul de certuri în familie, de relația dintre părinți, de informațiile diferite date de aceștia, precum și de propria experiență și lipsă de încredere a mamei în tatăl fetei, sentiment care o face să se simtă copleșită.

...

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Se recomandă ca fetița să primească supraveghere de susținere în timpul evoluțiilor ulterioare (Se recomandă de asemenea) ca părinții să participe la ședințe de consiliere și să i se acorde asistență familiei prin supraveghere în timpul exercitării autorității părintești, pentru a asigura un mediu sigur și stabil pentru creșterea în continuare a fetiței.

23. La 15 iulie 2014 C a intentat acțiune în justiție împotriva lui A, cerând custodia lui B.

24. La 6 august 2014 poliția a trimis un raport special la Biroul Procurorului General din Z care conținea toate interogatoriile și rapoartele adunate până în acel moment.

25. La 11 august 2014 poliția din Y l-a interogat pe C. El a negat orice abuz sexual asupra lui B și a pretins că A îi aplicase fetei pedepse fizice, în legătură cu care el înaintase o plângere penală.

26. În aceeași zi, poliția i-a cerut Centrului de asistență din Y să le trimită cât mai repede posibil anamneza familiei și toate informațiile disponibile despre familia lui A și C.

27. La 13 august 2014, Tribunalul Municipal din Y a pronunțat o măsură provizorie permițându-i lui A să „exerce toate drepturile părintești” asupra lui B din cauza acuzațiilor de abuz sexual împotriva lui C.

28. În aceeași zi Centrul s-a interesat la Policlinică dacă B fusese inclusă în vreun tratament ulterior de susținere în urma evaluării multidisciplinare.

29. La 20 august 2014 poliția i-a interogat pe părinții, mătușa și cumnatul lui C. Părinții nu fuseseră martorii vreunui incident prin care C o abuza sexual pe B, dar amândoi au descris incidente în care A o abuzase fizic pe B. Mătușa și cumnatul auziseră de la A despre presupusul abuz sexual săvârșit de C asupra lui B, dar nu fuseseră martorii unui incident de această natură.

30. La 22 august 2014 poliția din Y a confiscat un stick USB de la C.

31. La 25 august 2014, mama lui A s-a prezentat la poliția din Y și și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu o întâlnire dintre B și C dispusă de către Centrul de Asistență Socială din Y pentru data de 28 august 2014. A spus că la auzul întâlnirii cu C, B se aruncase pe jos și începuse să plângă, începuse să fie agresivă cu jucăriile, animalele și rudele. A descris de asemenea comportamentul fătis sexual al lui B.

32. La 27 august 2014 Centrul de Asistență din Y a cerut măsura suplimentară de „Supraveghere a îngrijirii părintești” în vederea protecției copilului, măsură care îi privea atât pe A, cât și pe C.

33. La 2 septembrie 2014 poliția din Y a furnizat Parchetului din Z un alt raport special în legătură cu acțiunile întreprinse ca urmare a plângerii penale a lui A.

34. La 5 septembrie 2014 Centrul de Asistență din Y a trimis raportul în legătură cu A, B și C Tribunalului Municipal din Y. Era sugerat ca pentru moment B să fie plasată în grija lui A.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

35. La 19 septembrie 2014 Tribunalul Municipal din Y a acordat custodia lui B mamei acesteia, A, și a ordonat ca întâlnirile între B și C să se desfășoare între 4 și 6 p.m. în fiecare zi de marți.

36. La 6 octombrie 2014 poliția din Y a interogat-o pe bona lui B, care a descris comportamentele cu caracter sexual ale lui B. În aceeași zi, poliția a furnizat Parchetului din Z un alt raport special despre acțiunile întreprinse în urma plângerii penale a lui A.

37. La 10 octombrie 2014 A a cerut Parchetului din Z să audieze și alți martori în această cauză.

38. La 30 octombrie 2014 Parchetul a dispus ca B să fie consultată de către un defectolog și să evalueze împreună cu Centrul de Asistență socială relevant rezultatele măsurilor de protecție a copilului. (a se vedea paragraful 32 de mai sus), în vederea protejării intereselor lui B.

39. La 14 noiembrie 2014 Parchetul a cerut policlinicii A.B.R., unde era pacientă B, să prezinte evaluarea sa în legătură cu probabilitatea ca B să fi fost abuzată de oricare dintre părinții ei, în vederea protecției ei.

40. La 17 noiembrie 2014 A a înaintat Parchetului un raport datat 10 noiembrie 2014, eliberat de un psihiatru, Z.K., angajat de Clinica P, unde A o duse pe B pentru o nouă evaluare. Partea relevantă a raportului sună după cum urmează:

”...În descrierea familiei, tatăl este înfățișat ca fiind rău și făcând lucruri pe care nu ar trebui să le facă. Fetița spune că tatăl și-a dat jos hainele și a ciupit-o de fund și de organele genitale în trei ocazii diferite, că ea i-a spus să nu mai facă asta, dar întotdeauna tatăl i-a spus că nu-i pasă. Mai spune și că tatăl obișnuia s-o sărute pe gură, dar nu mai face asta. Spune că nu a avut experiențe similare cu nimeni altcineva. Mama spune că fetița are un comportament fățiș sexual, încearcă să sărute pe gură alți oameni (pe bone, mamă, unchi). Mama spune că fetița vrea să-i atingă pe fund pe alți oameni, își bagă degetele în lenjeria intimă și apoi în gurile altor oameni și că și-a băgat degetul în rectul pisicii ei. Fetița spune că nu-și amintește să fi făcut așa ceva.

.... În timpul examinării fetița a încercat să aibă un contact nepotrivit cu doctorul care scria raportul. S-a oprit din a se juca cu jucăriile și s-a apropiat de el pe la spate, a încercat să-i susțină antebrațul și și-a sprijinit capul de el. Acest comportament este considerat nepotrivit în situația dată.

Recomandări:

Se recomandă ca fetița să continue consilierea psihoterapeutică care se efectuează în prezent la...Policlinica A.B.R. Având în vedere contextul general și procedurile judiciare în curs de desfășurare, recomand emiterea regulată a documentelor, cooperarea cu ambii părinți, după cum se consideră potrivit de către psihoterapeutul responsabil pentru copil. Pentru a determina aspectele tehnice și de expertiză legală, având în vedere statutul complicat al copilului și circumstanțele generale ale cauzei, ar fi necesară obținerea opiniei unui expert care să poate determina în mod satisfăcător caracteristicile psihiatrice și psihologice ale ambilor părinți și

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

legătura de cauzalitate cu comportamentul copilului sau posibila manipulare a acestuia. Nu există o necesitate profesională pentru...o dublă consiliere psihoterapeutică realizată de doi psihoterapeuți...”

41. La 17 noiembrie 2014, un avocat a solicitat Parchetului din Z să comande un raport de expertiză criminalistică pentru B.

42. Ca răspuns la scrisoarea Parchetului din data de 14 noiembrie 2014, la 3 decembrie 2014 Policlinica A.B.R. și-a prezentat evaluarea psihologică și opinia întocmită de către psihologul Z.G. datate 1 decembrie 2014. Partea relevantă a raportului are următorul cuprins:

„1. Copilul nu păstrează distanța și arată o apropiere erotică față de oameni pe care nu-i cunoaște. Pe baza felului în care se joacă, a desenelor ei și a informațiilor furnizate de ambii părinți, s-ar putea trage concluzia că fetița manifestă un interes prematur în sexualitate, interes repetat în mod constant, drept pentru care nu poate fi interpretat ca un comportament adecvat pentru un copil de această vârstă, ci drept un comportament care indică prezența traumei.

2. Este evident că fetița este neglijată emoțional și social din cauza conflictului grav dintre părinții ei, desfășurat pe o perioadă îndelungată de timp. Dovezile de neglijare sunt atât de severe, încât ambii părinți sunt responsabili. Este dificil de determinat în ce măsură și în ce mod o asemenea abordare parentală a contribuit la comportamentul observat al copilului, cu alte cuvinte la interesul prematur și accentuat în sexualitate și la comportamentul ei sexual.

3. De aceea consider că fetița, pe lângă faptul că a fost neglijată emoțional și educațional, a fost de asemenea expusă unui conținut neadecvat și/sau unui comportament cu conotații sexuale al unui adult.

4. La momentul examinării copilul nu putea fi testat, astfel încât tehnicile proiective care ar putea explica mai bine influența părinților asupra comportamentului observat nu au putut fi aplicate.

5. Înainte de a hotărî care părinte este mai potrivit pentru a deține custodia copilului, ar trebui efectuată o evaluare a abilităților lor în acest sens.

6. Este evident că fetița ar trebui să primească un tratament intensiv pentru a diminua sau îndepărta obstacolele din sfera emoțională și socială.”

43. În aceeași zi un expert consultant al Parchetului din Z a emis un raport privind cazul reclamantei. Partea relevantă a raportului are următorul cuprins:

„...la inițiativa mamei ei, fetița a fost examinată în cadrul mai multor instituții psihologice și psihiatrice, așa că aceasta lasă impresia că vizitează mai mulți experți și instituții pentru a obține susținerea acuzațiilor ei, iar atunci când nu obține confirmarea acestora, se duce la altă

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

instituție. Astfel fetița a fost tratată de către Institutul de Asistență Socială, Policlinică, Clinica P, iar acum este tratată în Policlinica A.B.R.

Reiese din examinările și opiniile tuturor instituțiilor că fetița are un comportament sexual neadecvat, dar nu se stabilește faptul că un astfel de comportament s-ar datora abuzului sexual al tatălui ei. Policlinica a stabilit că nu există semne clare care să indice trauma sexuală pentru că fetița nu a descris situații contextuale caracteristice, iar comportamentul ei emoțional nu este coerent cu faptele descrise verbal. Pe de altă parte, policlinica a observat elemente care indică presiunea mamei ei, motiv din care nu a putut fi exclusă influențarea fetiței, ceea ce reprezintă o formă de abuz emoțional.

... În general se poate trage concluzia că relația dintre foștii soți este foarte perturbată, că fetița a fost lăsată în grija bonelor și nu s-a apropiat de niciunul dintre părinți. Deși fetița dă dovadă de un comportament erotic neadecvat pentru vârsta ei, influențarea mamei este atât de evidentă, precum și faptul că aceasta a dus-o la diverse instituții și psihiatri, încât afirmațiile copilului nu mai au nicio credibilitate. Prin comportamentul ei, mama o împinge chiar mai mult pe fetiță spre regresie și traumă emoțională și, deși a fost avertizată în legătură cu acest lucru, ea îi ignoră pe experți. Se poate trage concluzia că mama contactează diverse instituții până când primește confirmarea acuzațiilor ei. Când experții îi atrag atenția asupra greșelilor ei, devine agresivă verbal. Pe de altă parte, tatăl se distanțează, este neliniștit și deprimat și participă la educația copilului numai în mod pasiv, nu stabilește limite pentru fetiță, care nu este distanțată de el și are un comportament adecvat vârstei ei.

Pentru a concluziona, comportamentul ambilor părinți și relația lor grav perturbată, precum și conflictele care se răsfrâng asupra fetei și continuă prin intermediul instituțiilor, pun grav în pericol dezvoltarea ulterioară emoțională, cognitivă și socială a copilului, iar regresia este observată deja în acest stadiu și continuă mai departe. Consider că ambii părinți sunt responsabili pentru starea fetiței. Consider că ambii părinți ar trebui incluși în psihoterapie, ceea ce deja le-a fost sugerat, dar niciunul dintre ei nu a apelat la un tratament și nici nu a cerut ajutor până acum; ceea ce este important este faptul că fetița a fost dusă la diferiți experți, de la o instituție la alta, astfel încât deja se simte ca acasă într-un astfel de mediu și își adaptează comportamentul, deci nu mai poate fi obținută nicio afirmație credibilă de la ea.”

44. La 31 decembrie 2014 Parchetul general din Z a informat-o pe A și pe avocatul ei că dosarul fusese închis. Partea relevantă a scrisorii trimise are următorul cuprins:

„...După o evaluare atentă a...documentației...deși s-a concluzionat cu certitudine faptul că B are un comportament erotic neadecvat pentru vârsta ei, nu au fost stabilite fapte sau circumstanțe care să indice clar că motivul comportamentului ei este abuzul sexual al copilului B de către suspectul C.

Având în vedere că nu a fost stabilită o suspiciune rezonabilă de abuz sexual al copilului de către C, sau că C ar fi avut un comportament care să se constituie în alt fel de faptă penală pasibilă de

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

urmărire penală asistată de Stat, nu există o bază pentru ca Parchetul să inițieze un demers judiciar în această cauză.”

45. La 30 ianuarie 2015, Parchetul din Z a pronunțat o hotărâre oficială de neîncepere a urmăririi penale. Hotărârea descrie în detaliu toate probele obținute. Partea relevantă a concluziilor sună după cum urmează:

„Pe baza acuzațiilor din plângerea penală, a documentației obținute în timpul anchetei și a celei înaintate de reclamantă...s-a stabilit că nu au existat semne ale unor leziuni vechi sau proaspete pe corpul și organele genitale ale copilului...că fetița prezintă un interes prematur în sexualitate și are un comportament erotic inadecvat vârstei ei și că ambii părinți ar trebui să participe la ședințe de psihoterapie corespunzătoare. Faptul că fetița dă dovadă de un interes prematur în sexualitate și are un comportament erotic inadecvat vârstei ei a fost determinat în interviuri cu reclamanta A, (bunica maternă a copilului, frații lui A) D și E și prin opiniile experților diverselor instituții...Cu toate acestea, chiar dacă raportul Policlinicii A.B.R....indică faptul că fetița a fost expusă unui conținut neadecvat și/sau comportament cu conotații sexuale din partea unui adult, niciuna dintre cele patru instituții care au tratat anterior copilul, inclusiv Policlinica A.B.R. nu a putut stabili faptul că motivul acestui comportament erotic...este abuzul sexual din partea tatălui ei, C. Raportul echipei multidisciplinare a Policlinicii...arată că nu există semne evidente ale abuzului sexual. În același timp, sunt prezente elemente care indică presiune din partea mamei ei. Aceasta nu exclude posibilitatea influențării fetiței...ceea ce reprezintă un abuz emoțional. Mai mult, semnele presiunii mamei asupra copilului au fost observate și de alți experți. ...Se consideră că felul în care s-a comportat mama copilului, care este bine informată în legătură cu modul în care sunt tratați și monitorizați copiii victime ale abuzului sexual, a influențat copilul să dea declarații care deseori au fost contradictorii sau false, motiv pentru care nu mai este posibil să se obțină o afirmație corectă de la copil.

Hotărârea concluzionează că , având în vedere toate faptele și circumstanțele, nu a fost posibil să se demonstreze că C comisese vreo faptă penală pasibilă de urmărire penală asistată de Stat. A a fost de asemenea informată că ar fi putut înainta o cerere pentru o anchetă la judecătorul de instrucție al instanței teritoriale competente în termen de opt zile.”

46. A s-a conformat la 26 februarie 2015, înaintând o cerere unui judecător de instrucție al instanței teritoriale din Z, solicitând o anchetă a acuzațiilor de abuz sexual al lui B de către tatăl ei, C.

47. A a înaintat de asemenea o sesizare de neconstituționalitate împotriva hotărârii Parchetului din Z la 30 ianuarie 2015. Aceasta a fost declarată inadmisibilă de către Curtea Constituțională la 28 aprilie 2015 pe motiv că hotărârea incriminată nu se constituia într-un act prin care „o curte competentă a hotărât pe fond în legătură cu un drept sau obligație a reclamantei sau cu o plângere penală împotriva ei.”

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

48. La 30 octombrie 2015 un judecător de instrucție al instanței teritoriale din Z a respins cererea lui A pentru o anchetă (a se vedea paragraful 46 de mai sus) pe motiv că cerința de suspiciune rezonabilă împotriva lui C nu fusese îndeplinită. Recursul lui A împotriva acestei hotărâri a fost respins de un complet de judecată format din trei judecători ai aceleiași instanțe la 8 decembrie 2015.

C. Alte evenimente

49. La 27 august 2014 Centrul a dispus alte trei măsuri pentru protejarea drepturilor lui B: supravegherea îngrijirii parentale pentru ambii părinți, supravegherea contactului personal între B și C și asigurarea de asistență și sprijin în îngrijirea parentală.

50. Măsura supravegherii îngrijirii parentale a fost implementată în legătură cu ambii părinți pentru perioada cuprinsă între 30 august 2014 și 29 februarie 2016. A fost desemnat un psiholog care să monitorizeze modul în care se desfășura îngrijirea parentală, iar aceasta le-a dat sfaturi părinților despre cum să minimizeze tensiunile dintre ei. Au fost înaintate rapoarte lunare către Centru.

51. Măsura supravegherii contactului personal dintre B și C a fost implementată la 2 septembrie 2016. Persoana responsabilă cu supravegherea a înaintat rapoarte lunare către Centru.

52. Măsura asistenței de specialitate a fost implementată pentru ambii părinți la 30 septembrie 2016. A fost desemnat un expert pedagog care să o asiste pe A în îngrijirea parentală a lui B.

53. Documentele înaintate de părți arată următoarele.

54. B continuă să fie sub observația unui psihiatru.

55. La 28 august 2014 la Centru s-a desfășurat o întâlnire cu un psiholog prin care părinții au fost informați despre măsurile de supraveghere a îngrijirii parentale. S-a convenit ca psihologul să aibă întâlniri cu mama o dată la două săptămâni, iar tatăl să aibă întâlniri o dată la două săptămâni cu B, întâlniri care aveau să se desfășoare în prezența psihologului. Rapoartele psihologului indică faptul că aceste întâlniri s-au desfășurat în mod regulat.

56. Psihologul l-a contactat și s-a consultat cu psihiatrul care o trata pe B, profesioniștii relevanți de la grădinița și școala pe care le frecventa B și psihologul care îl trata pe C.

57. La 13 august 2014 instanța teritorială din Z a dispus ca întâlnirile dintre B și C să se desfășoare în fiecare după-amiază de marți, pentru două ore, sub supravegherea unui asistent social. Se pare că această dispoziție a fost respectată.

58. A a participat la consiliere pentru părinți singuri din proprie inițiativă.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

59. La Centru au fost înaintate rapoarte detaliate după fiecare întâlnire cu fiecare dintre părinți, despre contactul dintre B și C și membri ai familiei acestuia și despre întâlniri cu B. Rapoartele arată că B și C au o relație bună și că A refuză în continuare să comunice cu C.

D. Alte proceduri

60. Mai multe seturi de proceduri referitoare la custodia lui B și la drepturile de vizitare ale lui C erau încă în desfășurare în fața autorităților naționale la momentul respectiv.

61. La 7 mai 2018 un Tribunal Municipal i-a acordat lui C custodia lui B, considerând că era în interesul copilului să locuiască cu tatăl lui.

II. DREPTUL INTERN

A. Codul penal

62. Abuzul sexual al unui copil sub vârsta de cincisprezece ani (articolul 158), satisfacerea poftei în fața unui copil (articolul 160) și prezentarea materialelor pornografice în fața copiilor (articolul 164) sunt infracțiuni în temeiul Codului penal (*Kazneni zakon*, Monitorul oficial, 125/2011 și 144/2012).

B. Codul de procedură penală

63. Dispozițiile relevante ale Codului de procedură penală (*Zakon o kaznenom postupku*, Monitorul oficial nr. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013 și 145/2013) la momentul faptelor prevăd următoarele:

Articolul 1

„(1) Procedurile penale vor fi inițiate și efectuate numai la cererea unui procuror calificat...

(2) În privința infracțiunilor penale care fac obiectul urmăririi penale, procurorul calificat va fi procurorul statului, iar în privința infracțiunilor care fac obiectul unei acțiuni penale în nume propriu, procurorul va fi un procuror privat.

(3) În afara cazului că există alte prevederi legale, Procurorul statului va efectua o urmărire penală în cazurile în care există o suspiciune rezonabilă că o persoană identificată a comis o infracțiune penală care face obiectul urmăririi penale și unde nu există impedimente legale pentru urmărirea penală a acelei persoane.

(4) În cazurile în care procurorul statului stabilește că nu există temeiuri pentru a iniția sau desfășura o urmărire penală, partea vătămată poate să ia locul procurorului statului, în calitate de procuror subsidiar, în condițiile prevăzute de aceste Act.”

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Articolul 44

„(1) Un copil victimă a unei infracțiuni penale ...are dreptul:

1. la un reprezentant plătit de Stat;...
  2. să fie însoțit de o persoană de încredere atunci când participă la măsurile (luate de autorități);
  3. confidențialitate a datelor personale;
- ....”

Articolul 205

„(1) Va fi depus un raport penal în scris, oral sau prin alte mijloace la Parchetul relevant.

...

(3) Dacă a fost înaintat un raport către instanța, organul de Poliție sau Parchetul necompetente, acestea îl vor primi și îl vor trimite în cel mai scurt timp Parchetului competent...”

Articolul 207

„(2) Poliția va informa Parchetul despre toate investigațiile infracțiunilor penale în cel mai scurt timp și nu mai târziu de douăzeci și patru de ore de la momentul în care au fost efectuate...

(4) Pe baza investigațiilor efectuate, poliția va...întocmi o plângere penală sau un raport despre investigațiile efectuate, precizând toate probele care au fost adunate...

(5) În cazul în care ulterior poliția va afla despre noi fapte sau probe...va aduna informațiile necesare și va informa Parchetul despre acestea neîntârziat....

Articolul 285

„(1) Următoarele persoane nu sunt obligate să depună mărturie în calitate de martori:

...

4. un copil care, datorită vârstei sau dezvoltării sale emoționale nu este capabil să înțeleagă semnificația dreptului de a nu depune mărturie în calitate de martor, nu poate fi audiat ca martor, dar informațiile obținute de la el prin intermediul experților, rudelor sau persoanelor care au venit în contact cu copilul, pot servi drept probe.

C. Legea pentru protecția împotriva violenței domestice.

64. Articolul 4 al Legii pentru protecția împotriva violenței domestice (*Zakon zastiti od nasilja u obitelji*, monitorul oficial nr. 116/2003, definește violența domestică după cum urmează:

„...orice întreprindere a forței fizice sau a presiunii psihologice împotriva integrității unei persoane; orice alt comportament al unui membru de familie care poate cauza sau are potențialul

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

de a cauza durere fizică sau psihologică; care cauzează sentimente de frică sau de pericol sau care reprezintă o ofensă la adresa demnității; atac fizic, indiferent dacă are ca rezultat leziuni fizice, agresiune verbală, insulte, înjurături, apelative jignitoare și alte forme de perturbări severe, hărțuire sexuală; spionare sau alte forme de a stânjeni; izolare ilegală sau restricționarea libertății de mișcare sau de a comunica cu o terță persoană; deteriorarea sau distrugerea proprietății sau încercarea de a face asta.”

D. Legea familiei

65. Prevederile relevante din Legea familiei (Obiteljski zakon, monitorul oficial nr. 103/2015) stipulează:

Secțiunea 127

„(1) Părinții au datoria și responsabilitatea de a proteja drepturile și bunăstarea copiilor lor.

(2) În cazurile prevăzute de această lege, alți membri de familie au de asemenea datoria și responsabilitatea la care se face referire în paragraful (1) al acestei secțiuni.

(3) Măsurile referitoare la protejarea drepturilor și bunăstării unui copil sunt aplicate cu privire la părinți.

(4) Măsurile care pot fi luate de către un centru de asistență socială pentru protejarea drepturilor și bunăstării unui copil, pot fi luate de asemenea cu privire la persoanele care se îngrijesc de copil zilnic.

Secțiunea 128

„Atunci când se stabilesc măsurile adecvate pentru protejarea drepturilor și bunăstării unui copil, organul care desfășoară procedura se va asigura că este aplicată acea măsură care restricționează cât mai puțin posibil dreptul unui părinte de a se îngriji de copilul lui, acolo unde este posibil să se protejeze drepturile și bunăstarea unui copil printr-o asemenea măsură.”

Secțiunea 131

„Măsurile pentru protejarea drepturilor și bunăstării unui copil vor fi dispuse pe baza evaluării unui expert, dacă se stabilește că a existat o încălcare a drepturilor sau bunăstării copilului, sau că drepturile sau bunăstarea copilului sunt în pericol.”

Secțiunea 134

„Un centru de asistență socială poate aplica (următoarele măsuri) pentru a proteja drepturile și bunăstarea unui copil:

1. O măsură urgentă de plasare a copilului în afara familiei lui;
2. O avertizare în legătură cu erorile și greșelile în exercitarea îngrijirii parentale;
3. Măsura asistenței de specialitate și sprijinului în exercitarea îngrijirii parentale;

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

4. Măsura asistenței de specialitate intensive și supraveghere a îngrijirii parentale:

E. Strategia națională pentru drepturile copiilor în Republica Croația.

66. Strategia națională pentru drepturile copiilor în Republica Croația pentru perioada 2014-2020 (*Nacionalna strategija za prava djece u Republici Hevatskoj*) a fost adoptată în septembrie 2014 de către guvernul croat. Au fost identificate patru scopuri principale: garantarea faptului că serviciile în diferite arii sunt adaptate copiilor (cum ar fi justiție, sănătate, asistență socială, educație, sport și cultură), eliminând toate formele de violență împotriva copiilor, garantarea respectării drepturilor copiilor care se află în situații vulnerabile și garantarea participării active a copiilor.

F. Protocolul conduitei în cazurile de violență domestică

67. Protocolul procedurilor în cazurile de violență domestică (*Protokol o postupanju u slucaju nasilja u obitelji*) - numit în continuare „Protocolul 1”) a fost emis în 2008 de către Ministerul familiei, veteranilor de război și a solidarității intergeneraționale. Acesta se bazează pe definiția violenței domestice, așa cum este prevăzută în Legea pentru protecția împotriva violenței domestice (a se vedea paragraful 64 de mai sus).

68. În privința îndatoririlor poliției, Protocolul 1 prevede ca în cazurile în care poliția primește informații pe orice cale și din partea oricui despre o situație de violență domestică, un ofițer trebuie să interogheze victima în incinte separate, fără ca presupusul făptaș să fie prezent. Dacă victima sau martorul violenței domestice este un copil, sarcinile trebuie executate de către ofițeri special pregătiți.

69. În privința îndatoririlor centrelor de asistență socială, Protocolul 1 prevede că astfel de centre sunt obligate să pună la dispoziție ajutor în obținerea asistenței juridice pentru victimele violenței domestice, să încurajeze victimele să apeleze la consiliere adecvată și să evalueze dacă este în interesul copilului victimă a violenței domestice desemnarea unui tutore special astfel încât drepturile sale să fie complet protejate în timpul procedurilor penale sau pentru infracțiuni minore.

G. Protocolul conduitei în cazurile de violență sexuală

70. Protocolul conduitei în cazurile de violență sexuală (*Protokol o postupanju u slucaju seksualong nasilja* - numit în continuare „Protocolul 2”) a fost adoptat de Guvernul croat la 4 septembrie 2014. Acesta prevede că toate acțiunile poliției, mai puțin măsurile urgente, trebuie desfășurate de ofițeri special pregătiți pentru cazurile de violență sexuală și că poliția trebuie să informeze victima despre posibilitatea obținerii unui ajutor specializat pentru protejarea bunăstării sale fizice și psihologice. Poliția este obligată să informeze imediat Parchetul de Stat despre informațiile colectate.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

71. În privința îndatoririlor centrelor de asistență socială, Protocolul 2 prevede că centrele sunt obligate să furnizeze victimelor ajutor în obținerea asistenței juridice, precum și consiliere și suport psihologic.

H. Protocolul conduitei în cazurile de neglijență și rele tratamente aplicate copilului

72. Protocolul conduitei în cazurile de neglijență și rele tratamente aplicate copilului (*Protokol o postupanju u slucaju zlostavljanja i zanemarivanja djece* - numit în continuare „Protocolul 3”) a fost adoptat de Guvernul croat în noiembrie 2014.

73. Protocolul 3 prevede că interesul copilului are importanță primordială în toate aspectele reglementate de acesta. Procedura adoptată ar trebui să fie eficientă pentru a garanta asigurarea protecției prompte și coordonate copilului în fața relelor tratamente ulterioare, inclusiv a abuzului sexual sau neglijării, precum să și asigure asistență adecvată. Toate procedurile desfășurate de organele de Stat trebuie efectuate de experți în domeniile relevante.

74. Un centru de asistență socială ar trebui să desemneze un tutore special pentru copil, dacă experții acestuia evaluează că interesele copilului sunt în conflict cu cele ale părintelui. Ar trebui, de asemenea, să-i recomande părintelui să apeleze la consiliere sau să înscrie copilul în forme adecvate de ajutor psihologic, programe de reabilitare sau alte forme de ajutor de specialitate și susținere. Centrul de asistență socială este de asemenea obligat să furnizeze părintelui informații despre orice proceduri care sunt în desfășurare, activități planificate și posibilele lor urmări și despre drepturile copilului. Trebuie de asemenea să coopereze cu alte organisme și instituții implicate și să organizeze reuniuni consultative pentru a asigura o abordare coordonată cu scopul de a acorda ajutorul, susținerea și tratamentul adecvat copilului, pentru a-l proteja de traume ulterioare și pentru a preveni repetarea interogărilor și examinărilor.

75. Instituțiile medicale sunt obligate să asigure cooperarea printr-o abordare multidisciplinară de echipă pentru a evita repetarea experiențelor traumatice.

III. LEGISLAȚIA UNIUNII EUROPENE

76. Directiva Parlamentului European și a consiliului (2012/29/EU) din octombrie 2012 stabilește standarde minime ale drepturilor, suportului și protecției victimelor infracțiunilor. Partea relevantă a Directivei, care trebuia implementată în legislația națională a Statelor membre ale uniunii Europene până la 16 noiembrie 2015, prevede după cum urmează:

Articolul 1

Obiective

„În punerea în aplicare a prezentei directive, în cazul în care victima este un copil, statele membre asigură luarea în considerare în primul rând a interesului superior al acestuia, evaluat în mod individual. Prevalează o abordare orientată spre copil, luând în considerare în mod corespunzător vârsta, nivelul de maturitate,

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

opiniile, nevoile și preocupările acestuia. Copilul, și dacă există, titularul răspunderii parentale sau alt reprezentant legal al copilului, sunt informați cu privire la orice măsuri sau drepturi destinate în mod specific copilului.”

Articolul 19

„O persoană ar trebui considerată victimă indiferent dacă făptuitorul a fost identificat, reținut, urmărit penal sau condamnat și indiferent de relațiile familiale dintre ei...”

Articolul 20

Dreptul la protecție al victimelor în cursul cercetării

„Fără a se aduce atingere dreptului la apărare și în conformitate cu normele privind marja de apreciere a instanțelor, statele membre se asigură că pe durata cercetărilor penale:

(a) audierile victimelor se desfășoară fără întârzieri nejustificate de îndată ce autoritatea competentă a înregistrat o plângere cu privire la săvârșirea unei infracțiuni.

(b) numărul audierilor victimelor este redus cât mai mult posibil, iar audierile au loc numai atunci când sunt strict necesare pentru desfășurarea cercetării penale.

(d) examinările medicale sunt reduse la minimum și se desfășoară numai atunci când sunt necesare în scopul prevederilor penale.

Articolul 22

Evaluare individuală a victimelor pentru identificarea nevoilor de protecție specifice

„4. În sensul prezentei directive, se prezumă că victimele-copii au nevoi de protecție specifice datorită vulnerabilității la victimizare secundară și repetată sau la intimidare și răzbunare. Pentru a se determina dacă și în ce măsură ar beneficia de măsurile speciale prevăzute în articolele 23 și 24, victimele-copii fac obiectul unei evaluări individuale, după cum este prevăzut în alineatul (1) din prezentul articol.”

Articolul 24

Dreptul la protecție al victimelor-copii în cursul procedurilor penale

„(1) Pe lângă măsurile prevăzute în articolul 23, statele membre se asigură că atunci când victima este copil:

(a) în cercetările penale, toate audierile victimei-copil pot fi înregistrate pe suport audio-vizual și că aceste înregistrări pot fi utilizate ca probe în procedurile penale.

(b) în cercetările și procedurile penale, în funcție de rolul victimelor în sistemul judiciar penal relevant, autoritățile competente numesc un reprezentant special pentru victimele-copii în cazul în care, conform dreptului intern, titularii răspunderii părintești nu pot reprezenta victima-copil din cauza unui conflict de interese între aceștia și victima-copil sau atunci când victima-copil este neînsoțită sau separată de familie.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

(c) În cazul în care victima-copil are dreptul la consiliere juridică, aceasta are dreptul la propriul consilier juridic și la reprezentare în nume propriu în procedurile unde există sau ar putea exista un conflict de interese între victima-copil și titularii răspunderii părintești sau alte părți.

Normele procedurale pentru înregistrările audio-vizuale menționate la primul paragraf, litera (a) și pentru utilizarea acestora, se stabilesc în cadrul dreptului intern.”

IV. MATERIALE INTERNAȚIONALE

A. Națiunile Unite

77. Prevederile relevante ale Convenției Drepturilor Copilului, care au intrat în vigoare la 2 septembrie 1990, stipulează următoarele :

Articolul 3

„1. În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.

Articolul 19

1. Statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, reprezentantului sau reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat.

2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde, după caz, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului și celor cărora le-a fost încredințat, precum și pentru instituirea altor forme de prevenire și pentru identificarea, denunțarea, acționarea în instanță, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului, descrise mai sus, și dacă este necesar, a procedurilor de implicare judiciară.

Articolul 34

Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și violență sexuală. În acest scop statele vor lua , în special, toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a împiedica:

- a) inducerea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale;
- b) exploatarea copiilor în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale;
- c) exploatarea copiilor în scopul producției de spectacole sau de materiale cu caracter pornografic;”

B. Consiliul Europei

1. Convenția Consiliului Europei pentru protecția copilului împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual.

78. Această convenție obligă părțile să ia măsurile legislative și de altă natură necesare pentru a preveni toate formele de exploatare sexuală și abuz sexual a copiilor și a incrimina anumite comportamente intenționate. A fost adoptată în Lanzarote, la 25 octombrie 2007 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2010. În Croația a fost ratificată la 21 septembrie 2011 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012. Partea relevantă specifică:

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Articolul 4 - Principii

„Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a preveni orice formă de exploatare sexuală și de abuz sexual asupra copiilor și pentru protecția acestora.

Articolul 14 – Asistența victimelor

1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura asistența victimelor, pe termen scurt și lung, în vederea recuperării fizice și psihosociale a acestora. Măsurile luate pentru aplicarea prezentului paragraf trebuie să aibă în vedere opiniile, nevoile și preocupările copilului.

...

4. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că persoanele apropiate victimei pot beneficia, dacă este cazul, de asistență terapeutică, în special asistență psihologică de urgență.

Capitolul VI -Dreptul penal material

Articolul 18 -Abuzul sexual

1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura de incriminarea următoarelor fapte comise cu intenție:

a. activități sexuale cu un copil care, potrivit prevederilor în vigoare ale dreptului național, nu a împlinit vârsta legală pentru viața sexuală;

...”

Capitolul VII – Cercetarea, urmărire penală și dreptul procedural

Articolul 30 – Principii

„1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că cercetările și procedurile penale se desfășoară în interesul superior al copilului și cu respectarea drepturilor acestuia.

2. Fiecare parte va adopta o abordare protectoare față de victime, asigurându-se că cercetările și procedurile penale nu agravează trauma trăită de copil și că răspunsul justiției penale este urmat de acordarea de asistență, dacă este cazul.

3. Fiecare parte se va asigura că cercetările și procesele penale sunt soluționate cu prioritate și se desfășoară fără întârzieri nejustificate.

Articolul 31 – Măsuri generale de protecție.

„1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a apăra drepturile și interesele victimelor, inclusiv nevoile lor speciale în calitate de martori, pe parcursul tuturor etapelor cercetării și procesului penal, în special prin:

a. informarea lor cu privire la drepturile pe care le au și la serviciile care le stau la dispoziție și, cu excepția cazului în care nu doresc să primească asemenea informații, cu privire la modul în care este examinată plângerea lor, la acuzațiile formulate, la evoluția generală a cercetărilor sau a procesului și la rolul lor în cadrul acestora, precum și cu privire la soluția pronunțată în cauza lor;

...

d. asigurarea de servicii de asistență adecvate pentru victime, pentru ca drepturile și interesele lor să fie prezentate și luate în considerare în mod corespunzător;

...

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

g. asigurarea evitării contactului dintre victime și infractori în sediile instanțelor și ale autorităților de anchetă, cu excepția cazului în care autoritățile competente stabilesc altfel în interesul superior al copilului sau atunci când cercetările ori procesul necesită acest contact;

...

4. Fiecare parte va prevedea posibilitatea ca autoritățile judiciare să desemneze un reprezentant special pentru victimă atunci când, conform dreptului intern, aceasta poate avea calitatea de parte în procedura judiciară, iar titularii răspunderii părintești nu pot reprezenta copilul în proces din pricina unui conflict de interese existent între ei și victimă.

...”

Articolul 34 – Cercetările

„1. Fiecare parte va adopta măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele, unitățile sau serviciile care răspund de efectuarea cercetărilor sunt specializate în domeniul combaterii exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale comise asupra copiilor ori că persoanele respective sunt pregătite profesional în acest scop. Unitățile sau serviciile desemnate trebuie să beneficieze de resurse financiare adecvate.

...”

Articolul 35 - Audierile copilului

„1. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că:

- audierile copilului au loc fără întârzieri nejustificate după ce faptele au fost sesizate autorităților competente;

- interviurile cu copilul au loc, dacă este necesar, în spații concepute sau amenajate în acest scop;

- audierile copilului sunt efectuate de către profesioniști special pregătiți în acest scop;

- toate audierile sunt efectuate de același persoane, dacă este posibil și adecvat;

- numărul audierilor este limitat cât mai mult posibil, menținându-se în limitele minime necesare pentru scopul procesului penal;

- copilul poate fi însoțit de către reprezentantul său legal sau, dacă este adecvat, de către un adult ales de către copil, cu excepția cazului în care o decizie motivată prevede contrariul în legătură cu persoana respectivă;

2. Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că toate audierile victimei sau, după caz, ale unui martor care este copil, pot fi înregistrate video și că aceste înregistrări pot fi acceptate ca probe în instanță, în conformitate cu regulile prevăzute de dreptul său intern.

...”

79. Partea relevantă a Raportului explicativ al Convenției Consiliului Europei pentru Protecția Copilului împotriva Exploatării sexuale și a abuzului sexual stipulează următoarele:

Articolul 31 – Măsuri generale de protecție

”””

227. Paragraful 4 stabilește prevederi pentru situațiile cazurilor de abuz sexual care se petrec în mediul familial, în care deținătorii răspunderii părintești, deși responsabili cu apărarea intereselor copilului, sunt implicați într-un fel în procedurile în care copilul este victimă (acolo unde există un „conflict de interese”). În astfel de cazuri, această prevedere face posibil ca victima-copil să fie reprezentată în procedurile judiciare de către un reprezentat special desemnat de autoritățile judiciare. Acest lucru se poate întâmpla, de exemplu, când deținătorii răspunderii părintești sunt făptașii sau făptașii comuni ai infracțiunii, sau când natura relației acestora cu făptuitorul este astfel încât nu se poate aștepta ca aceștia să apere interesele copilului victimă cu imparțialitate.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Articolul 35 – Anchetarea copilului

„236. Această prevedere se referă la audierile cu copilul atât în timpul cercetărilor, cât și al procesului...Scopul principal al acestei prevederi este același ca cel descris la un mod mai general în legătură cu articolul 30: apărarea intereselor copilului și protecția împotriva traumatizării ulterioare în timpul audierilor....

237. În scopul atingerii acestor obiective, articolul 35 stabilește un set de reguli care au ca scop limitarea numărului de interviuri succesive cu copiii, ceea ce i-ar forța să retrăiască evenimentele ale căror victime au fost și facilitarea efectuării interviurilor de către aceleași persoane, care au fost pregătite în acest scop, în spații adecvate și într-un cadru reconfortant...

238. Paragraful 2 prevede ca interviurile cu o victimă-copil sau, atunci când este cazul, acelea în care copilul este martor, să poată fi înregistrate video pentru a fi folosite ca probe în timpul procedurilor penale. Scopul principal al acestei prevederi este acela de a proteja copilul de riscul de a fi traumatizat ulterior. Interviurile înregistrate video pot servi mai multor scopuri, inclusiv examinărilor medicale și serviciilor terapeutice, astfel facilitând scopul de a limita pe cât posibil numărul de interviuri. Această prevedere reflectă practici dezvoltate cu succes în ultimii câțiva ani în numeroase țări.

...”

80. Comitetul părților la Convenția Consiliului european privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Comitetul de la Lanzarote) a adoptat primul raport de implementare pentru protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cadrul mesei rotunde la 4 decembrie 2015. Părțile relevante stipulează următoarele:

III. INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI ȘI PROCEDURI ADAPTATE NEVOILOR COPIILOR

77. Abuzul sexual al copilului este în mod obișnuit un act ținut în secret și foarte intim...Capacitatea și dorința copilului de a sesiza victimizarea joacă un rol crucial în intervenția legislativă și terapeutică. Reprezintă cea mai valoroasă sursă de informare și pe aceasta se poate baza întregul caz.

78. În această privință este crucial să se evite consecințele negative care rezultă din tehnicile de interviu neadecvate și repetitive și din spațiile nepotrivite în care aceste interviuri se pot desfășura. Pentru a garanta respectarea drepturilor și a intereselor superioare ale copiilor victime ale abuzului sexual, autoritățile trebuie să recunoască că trebuie să acționeze în mod colectiv, nu doar în calitate de guvern sau sistem juridic, ci împreună, ca societate. Acționarea în mod colectiv presupune implementarea măsurilor de protecție a copiilor, ceea ce nu presupune acțiuni singulare...ci care sunt cu adevărat orientate către copil și cuprinzătoare cu privire la prevenție, intervenție și reabilitare. Din acest motiv este esențială o abordare interdisciplinară și a mai multor agenți, furnizată de diferite organisme ale societății a căror responsabilitate este aceea de a îndeplini aceste țeluri.

...

III.5 Articolul 31 § 4: Desemnarea de către autoritățile judiciare a unui reprezentant special pentru ca victima să evite un conflict de interese între deținătorii răspunderii părintești și victimă.

125. Ținând seama de faptul că nivelul susținerii familiale este unul dintre indicatorii cei mai importanți ai măsurii în care copilul se poate acomoda în urma mărturisirii sale, suportul familial poate fi grav întrerupt atunci când presupusul făptaș face parte din mediul familial al copilului. În Belgia sau Croația părintele care nu este autorul faptei va fi numit de cele mai multe ori drept

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

reprezentant special, dacă acest lucru este în interesul superior al copilului. Cu toate acestea, deși această opțiune poate oferi o susținere emoțională valoroasă pentru binele ulterior al copilului, poate de asemenea să creeze un conflict de interese cu copilul, mai ales dacă părintele care nu este făptaș este implicat emoțional.

...”

2. Convenția Consiliului Europei pentru Prevenirea și combaterea Violenței împotriva femeilor și a Violenței domestice

81. Convenția a fost adoptată în Istanbul la 11 mai 2011 și a intrat în vigoare la 1 august 2014. A fost semnată de Croația la 22 ianuarie 2013, ratificată la 12 iunie 2018 și a intrat în vigoare la 1 octombrie 2018. Părțile relevante stipulează după cum urmează:

Capitolul IV – Protecție și sprijin

Articolul 18 – Obligații generale

„1, Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a proteja toate victimele de orice acte de violență ulterioare.

2. Părțile vor lua măsuri legislative sau alte măsuri necesare, în conformitate cu legislația internă, pentru a asigura faptul că există mecanisme adecvate pentru a prevedea o cooperare eficace între toate agențiile relevante ale statului, inclusiv sistemul judiciar, procurori, agențiile guvernamentale de aplicare a legii, autoritățile locale și regionale, precum și organizațiile neguvernamentale și alte organizații și entități relevante în domeniul protejării și sprijinirii victimelor și martorilor tuturor formelor de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții, inclusiv prin trimiterea către servicii generale și specializate de sprijin, enunțate la Articolele 20 și 22 al prezentei Convenții.

3. Părțile se vor asigura că măsurile luate în conformitate cu prezentul capitol vor:

- fi bazate pe o înțelegere de gen a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice și se vor concentra pe drepturile omului și pe siguranța victimei;

- fi bazate pe o abordare integrată, care ia în considerare relația dintre victime, agresori, copii și mediul lor social mai larg;

- viza evitarea victimizării secundare:

...

- permite, acolo unde este cazul, ca o gamă de servicii de protecție și sprijin să fie localizate în aceleași spații;

- adresa nevoile specifice ale persoanelor vulnerabile, inclusiv victimele-copii, și că vor fi puse la dispoziția acestora.

4. Prestarea serviciilor nu va depinde de consimțământul victimei de a depune plângere sau mărturie împotriva oricărui agresor.

5. Părțile vor lua măsurile corespunzătoare pentru a furniza protecție consulară și de altă natură și sprijin cetățenilor lor și altor victime îndreptățite la o asemenea protecție, conform legislației internaționale.!

Articolul 19 – informații

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

„Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că victimele primesc informații adecvate și în timp util privind serviciile de sprijin și măsurile legale disponibile, într-o limbă pe care o înțeleg.”

Capitolul VI – Investigația, urmărire judiciară, legislație procedurală și măsuri de protecție

Articolul 49 – Obligații generale

„1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că investigațiile și procedurile judiciare în legătură cu toate formele de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții sunt desfășurate fără întârzieri nejustificate, luând în considerare drepturile victimei pe parcursul tuturor etapelor procedurilor penale.”

...”

Articolul 50 – Răspunsul imediat, prevenire și protecție

„1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că agențiile guvernamentale de aplicare a legii responsabile răspund la toate formele de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții într-o manieră promptă și corespunzătoare, oferind o protecție adecvată și imediată victimelor.”

Articolul 56 – Măsuri de protecție

”””

2. Unui copil victimă sau un copil martor al violenței împotriva femeilor și al violenței domestice trebuie să-i fie oferite, dacă este cazul, măsuri de protecție speciale, luând în considerare interesul principal ale copilului.”

3. Recomandările comitetului de Miniștri pentru asistența victimelor infracțiunilor

82. Partea relevantă a recomandării Rec (2006) 8 Comitetului de miniștri pentru statele membre în asistența victimelor infracțiunilor, adoptată de Comitetul de Miniștri la 14 iunie 2006, în cadrul celei de-a 967-a întâlnire a deputaților ministerului, stipulează după cum urmează:

1. Definiții

„1.3. Prin victimizare secundară se înțelege victimizarea care se produce nu ca rezultat direct al actului infracțional, ci prin răspunsul instituțiilor și al indivizilor față de victimă.”

2. Principii.

„ 2.1 Statele ar trebui să asigure recunoașterea și respectul eficient al drepturilor victimelor în ceea ce privește drepturile omului; ele ar trebui în special să respecte securitatea, demnitatea, viața privată și de familie a victimelor și să recunoască efectele negative ale infracțiunilor asupra victimelor.”

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

3. Asistență.

„3.3 Victimele ar trebui protejate pe cât posibil de victimizare secundară.

3.4 Statele ar trebui să se asigure că victimele care prezintă un grad ridicat de vulnerabilitate, fie din cauza caracteristicilor personale, fie datorită condițiilor specifice respectivei infracțiuni, pot beneficia de cele mai potrivite măsuri speciale pentru situația lor specifică.”

10. Protecție

Protecția integrității fizice și psihologice

„10.1. Statele ar trebui să asigure în toate fazele procedurii protejarea integrității fizice și psihologice a victimelor. O protecție specială ar putea fi necesară pentru victimele cărora li se cere să depună mărturie.

10.2. Ar trebui luate măsuri specifice de protecție pentru victimele care riscă să fie intimidat, să suporte represalii sau victimizări repetate.”

14. Coordonare și cooperare

„14.1. Fiecare stat ar trebui să elaboreze și să aplice constant strategii coordonate de promovare și protejare a drepturilor și intereselor victimelor.

14.2. În acest scop, fiecare stat ar trebui să se asigure atât la nivel național cât și local că:

- toate agențiile implicate în înfăptuirea justiției penale, asistență socială și îngrijiri medicale din sectorul de stat, privat și de voluntariat lucrează împreună pentru a asigura un răspuns coordonat pentru victime;

...”

4. Justiție în interesul copilului

83. Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor au fost adoptate de către Comitetul de Miniștri la 17 noiembrie 2010. Părțile relevante stipulează:

B. Interesele superioare ale copilului.

„1. Statele membre ar trebui să garanteze punerea în aplicare eficientă a dreptului copiilor de a li se lua în considerare interesele superioare ca primă prioritate în toate chestiunile care îi vizează în mod direct sau indirect.

2. În evaluarea intereselor superioare ale copiilor implicați sau afectați:

a. ar trebui să acorde ponderea corespunzătoare opiniilor acestora;

b. ar trebui respectate în orice moment toate celelalte drepturi ale copiilor, cum ar fi dreptul la demnitate, la libertate și la egalitatea de tratament;

c. toate autoritățile relevante ar trebui să adopte o abordare cuprinzătoare cu scopul de a lua în considerare toate interesele în cauză, inclusiv bunăstarea psihologică și fizică, precum și interesele juridice, sociale și economice ale copilului.

3. Interesele superioare ale tuturor copiilor implicați în aceeași procedură sau cauză ar trebui evaluate și cântărite separat în vederea reconcilierii posibilelor interese conflictuale ale copiilor.

4. În timp ce autoritățile judiciare dețin competența supremă și sunt responsabile de luarea deciziilor finale, statele membre ar trebui să depună, după caz, eforturi concertate pentru stabilirea

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

unor abordări multidisciplinare menite să evalueze interesele superioare ale copiilor în cadrul procedurilor care îi vizează în mod direct.”

C. Demnitatea

„1. Copiii ar trebui tratați cu atenție, sensibilitate, echitate și respect pe parcursul oricărei proceduri sau cauze, acordându-și o atenție specială situației personale, bunăstării și nevoilor lor specifice, precum și un respect pentru integritatea lor fizică și psihică. Acest tratament ar trebui să fie oferit copiilor în orice situație în care aceștia intră în contact cu procedurile judiciare, nejudiciare sau alte acțiuni, indiferent de statutul și capacitatea lor juridică în cadrul oricărei proceduri sau cauze.

2. Copiii nu vor fi supuși torturii sau altor pedepse și tratamente crude, inumane sau degradante. ...”

2. Consiliere și reprezentare juridică

„37. Copiii ar trebui să aibă dreptul de a fi reprezentați de un avocat în nume propriu, în cadrul procedurilor unde există sau poate să apară un conflict de interese între copil și părinți sau alte părți implicate.

...

42. În cazul în care există un conflict de interese între părinți și copii, autoritatea competentă ar trebui să desemneze un tutore *ad litem* sau un alt reprezentant independent care să susțină opiniile și interesele copilului.

43. Reprezentarea corespunzătoare și dreptul de a fi reprezentat independent de părinți ar trebui garantat, în special în cadrul procedurilor în care părinții, membrii de familie sau îngrijitorii copilului sunt autorii prezumtivi ai infracțiunii.”

6. Mărturii/declarații ale copiilor

„....

68. Contactul direct, confruntarea sau comunicarea dintre un copil-victimă sau martor și presupusul autor al infracțiunii ar trebui, pe cât posibil, evitată, cu excepția cazului în care copilul victimă solicită altfel.

69. În cadrul procedurilor penale, copilul-victimă ar trebui să aibă posibilitatea de a depune mărturie în absența presupusului autor al infracțiunii.”

V. Promovarea altor acțiuni în interesul copiilor.

Statele membre sunt încurajate să:

„....

j. înființeze centre adaptate copilului, organisme de tot felul și centre interdisciplinare pentru copiii victime și martori, unde aceștia din urmă pot fi interogați și supuși unui examen medico-legal, pot fi evaluați și pot primi toate serviciile terapeutice relevante din partea specialiștilor calificați;

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 3 ȘI 8 DIN CONVENȚIE REFERITOR LA ACUZAȚIILE DE AGRESIUNE SEXUALĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA LUI B

84. A s-a plâns, în numele lui B, că autoritățile interne nu au reușit să ofere un răspuns corespunzător acuzațiilor de abuz sexual săvârșit asupra lui B de către tatăl acesteia și că

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

nu au oferit nici o cale de atac eficientă pentru această plângere. Plângerea a fost înaintată în temeiul art. 3, 8 și 13 din Convenție.

85. Curtea, fiind suverană a încadrării faptelor cauzei, va examina această plângere în temeiul art. 3 și 8 din Convenție. Părțile relevante stipulează:

Articolul 3

„Nimeni nu va fi supus torturii ori tratamentelor inumane sau degradante sau pedepsei.”

Articolul 8 § 1

„Toată lumea are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie...”

A. Admisibilitate

1. Observațiile părților

86. Guvernul a argumentat că plângerile în temeiul art. 3 și 8 din Convenție au fost făcute prematur, având în vedere faptul că două seturi de proceduri civile la nivel național, ambele privitoare la custodia lui B, erau în curs de soluționare la momentul respectiv.

87. Reclamantii au obiectat, argumentând că aceste proceduri nu aveau nicio legătură cu obligațiile Statului asumate în temeiul art. 3 și 8 din Convenție.

2. Evaluarea Curții

(a) În privința statutului de victimă a lui A.

88. Deși Guvernul nu a avut obiecții legate de statutul de victimă a lui A, problema intră în jurisdicția Curții, ca atare Curtea trebuie s-o examineze din oficiu (a se vedea *Buzadji împotriva republicii Moldova* (GC), nr. 23755/07, § 60, ECHR 2016 (fragmente)).

89. Curtea reamintește că pentru a înainta o cerere în temeiul art. 34, o persoană, organizație neguvernamentală sau grup de indivizi, trebuie să poată susține că „sunt victimele încălcării...unui set de drepturi prevăzute în Convenție...”. Pentru a putea pretinde că este victima unei încălcări a drepturilor, o persoană trebuie să fie direct afectată de măsura incriminată (a se vedea *Micallef împotriva Maltei* (GC), nr. 17056/06, § 44, ECHR 2009). Acest criteriu nu trebuie aplicat într-o manieră rigidă, mecanică și inflexibilă (a se vedea *Karner împotriva Austriei*, nr. 40016/98, § 25, ECHR 2003-IX)

90. În prezenta cauză, reclamanta a pretins că răspunsul autorităților naționale la acuzațiile de abuz sexual asupra lui B de către tatăl ei nu fusese în conformitate cu obligațiile Statului asumate în temeiul art.3 și 8 din Convenție. Această plângere face referire numai la B. A a fost numai un reprezentant al lui B în timpul procedurilor în fața autorităților naționale. În prezenta cauză, Curtea nu identifică circumstanțele particulare care ar justifică acceptarea statutului de victimă al mamei.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

91. Prin urmare, această plângere, în ceea ce o privește pe A, este incompatibilă *ratione personae* cu prevederile Convenției în sensul art.35 § 3 (a) și trebuie respinsă în temeiul art. 35 § 4.

(b) În ceea ce privește depunerea prematură a cererii

92. Curtea reamintește că pretinsele încălcări ale art. 3 și 8 din Convenție se referă la răspunsul neadecvat al autorităților naționale la acuzațiile de abuz sexual comis asupra unui copil. Curtea a reținut că în astfel de circumstanțe Statele sunt cele care trebuie să se asigure că sunt luate dispozițiile de drept penal eficiente (a se vedea , de exemplu, *M.C. împotriva Bulgariei*, nr. 39272/98, § 150, ECHR 2003 – XII). Protecția oferită de procedurile civile și de custodie nu sunt suficiente (a se vedea *X și Y împotriva Olandei*, 26 martie 1985, § 27, seria A, nr. 91). Prin urmare, faptul că procedurile civile și de custodie la care face referire Guvernul erau în așteptare la momentul respectiv (a se vedea paragraful 86 de mai sus), nu are drept consecință faptul că cererea este prematură.

(c) Concluziile în privința admisibilității

93. Curtea reține că aceste plângeri referitoare la B (numită în continuare „reclamanta”) nu sunt în mod evident nefondate în temeiul art. 35, § 3 (a) din Convenție. Observă în continuare că nu sunt lovite de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Ca atare trebuie declarate admisibile.

B. Fondul

1. Observațiile părților

94. Reclamanta a invocat faptul că mecanismele de drept penal existente în Croația referitoare la acuzațiile de abuz sexual asupra copiilor erau inefficiente.

95. Ea a considerat că autoritățile naționale ar fi trebuit să efectueze investigații în următoarele trei aspecte – dacă fetița fusese abuzată sexual de către tatăl ei; dacă fusese abuzată sexual de către o terță persoană; și dacă fusese abuzată emoțional de către mama ei.

96. În ceea ce privește anchetarea presupusului abuz sexual al reclamantei de către tatăl ei, autoritățile nu au acționat cu promptitudine. Astfel, după ce A a sesizat abuzul sexual al reclamantei la poliție, aceasta nu a fost supusă unui consult ginecologic în următoarele șaptezeci și două de ore. Nu a fost efectuat niciun interogatoriu de către un expert medico-legal pentru a clarifica faptele cauzei. (a se vedea paragraful 41 de mai sus). Evaluarea psihologică și psihiatrică a tatălui, C, nu a fost efectuată în mod adecvat, în cadrul unei instituții specializate.

97. De asemenea, autoritățile nu au investigat în mod eficient dacă reclamanta a fost abuzată emoțional de către mama ei.

98. Autoritățile nici nu au investigat posibilitatea ca reclamanta să fi fost abuzată sexual de către o terță persoană, deși o astfel de posibilitate fusese sugerată de către un psiholog (a se vedea paragraful 42 de mai sus).

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

99. Autoritățile responsabile nu au luat în considerare desemnarea unui tutore special pentru reclamantă pe parcursul procedurilor în chestiune, deși fusese evident că nici A, nici C, nu fuseseră capabili să-i protejeze interesele. În aceste circumstanțe, numai un tutore special ar fi putut asigura protejarea reală a intereselor reclamantei.

100. Mai mult, la momentul la care rapoartele experților au indicat faptul că era posibil ca A s-o fi influențat și manipulat pe reclamantă, centrul de asistență socială relevant nu a îndepărtat copilul din mediul familial. Centrul nu întreprinsese nicio acțiune pentru a preveni schimbarea constantă a medicilor și psihologilor care o tratau pe reclamantă, ceea ce a dus la victimizarea ei în continuare.

101. Guvernul, bazându-se pe larg pe detaliile faptelor cauzei, a argumentat că autoritățile efectuasera toți pașii necesari pentru a stabili circumstanțele pretinsului abuz sexual al reclamantei de către tatăl ei. În privința pretensei lipse de promptitudine în stadiile inițiale ale investigației, Guvernul a subliniat faptul că cele șaptezeci și două de ore până la efectuarea examinării medicale, menționate de reclamantă, au început să se măsoare din momentul în care s-a petrecut pretinsul abuz sexual. Din moment ce A a informat poliția și centrul de asistență socială despre presupusul abuz sexual la câteva zile după ce reclamanta se întâlnise ultima dată cu C, perioada de șaptezeci și două de ore se scursese deja.

102. În privința examinării lui B de către o echipă de experți la Policlinică, care a început numai la câteva zile după ce presupusul abuz sexual fusese raportat, Guvernul a susținut că echipa fusese formată numai din experți special pregătiți pentru acest fel de interviu. Reclamanta fusese examinată de patru membri ai respectivei echipe, inclusiv de către un pediatru. A și C au fost de asemenea examinați de membrii echipei, dar nu fuseseră prezenți în timpul interviurilor cu reclamanta.

103. Guvernul a subliniat faptul că toate interviurile au fost efectuate de către profesioniști cu experiență în domeniile relevante și că aceste proceduri fuseseră efectuate într-o manieră corespunzătoare vârstei reclamantei. În privința unui interviu medico-legal, Guvernul a declarat că, având în vedere vârsta fragedă a reclamantei, astfel de tehnici de interviu nu puteau fi aplicate pe scară largă la data respectivă.

104. În același timp, începând chiar din ziua următoare zilei în care a fost adus în atenția lor presupusul abuz sexual, autoritățile competente au anchetat toate persoanele care ar fi putut avea cunoștință despre fapte. În decursul investigației care a urmat au fost culese și evaluate corespunzător toate dovezile relevante. Faptul că autoritățile au hotărât neînceperea urmăririi penale, nu poate fi considerat un fapt arbitrar, sau rezultatul unui eșec din partea lor.

2. Evaluarea Curții.

105. Curții i se cere să cerceteze măsura în care cadrul legal care a guvernat conduita autorităților în investigarea și prelucrarea cazurilor de abuz sexual asupra copiilor a avut un caracter adecvat. I

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

se cere, de asemenea, să cerceteze dacă în decursul procedurilor penale legate de presupusul abuz sexual realizat de către tată asupra reclamantei, care la data faptelor avea patru ani și jumătate, autoritățile competente au efectuat o investigație riguroasă, eficientă și promptă, precum și dacă au acordat o protecție corespunzătoare a drepturilor reclamantei la o viață privată și mai ales la integritatea ei personală, având în vedere vulnerabilitatea datoratei vârstei ei fragede și presupusului abuz sexual și considerând interesele primordiale ale copilului. Astfel, nu se pune în discuție numai eficiența investigației, ci și presupusa lipsă a unor măsuri adecvate menite să asigure protejarea drepturilor copilului care se presupune că a fost victimă a abuzului sexual în decursul procedurilor penale. (comparație cu *Y împotriva Sloveniei*, nr. 41107/10, § 101, ECHR 2015 (fragmente)).

(a) Principii generale

106. Având în vedere natura și conținutul plângerilor reclamantei, acestea trebuie examinate în temeiul art. 3 și 8 din Convenție, articole care presupun o obligație din partea statului de a proteja integritatea fizică și psihologică a unei persoane (a se vedea *X și Y împotriva Olandei*, citat mai sus, §§ 22-23; *M și C împotriva României*, nr. 29032/04, §§ 107-11, 27 septembrie 2011; *M.P și alții împotriva Bulgariei*, nr 22457/08, §§ 108-10, 15 noiembrie 2011; și *Okkali împotriva Turciei*, nr. 52067/99, § 54, ECHR 2006 XII (fragmente)). Copiii și alți indivizi vulnerabili în special, sunt îndreptățiți la o protecție eficientă (a se vedea *O Keeffe împotriva Irlandei* (GC), nr. 35810/09, § 144, ECHR 2014 (fragmente)); *X și Y împotriva Olandei*, citat mai sus, §§ 23-24 și 27 și *M.C împotriva Bulgariei*, citat mai sus, § 150).

107. În privința protecției integrității fizice și psihologice a unui individ față de alte persoane, Curtea a reținut în alte cauze că obligațiile pozitive ale statului - în unele cazuri în temeiul art.2 sau 3 din Convenție și alte cazuri în temeiul art.8 considerat singur sau coroborat cu art.3 - poate include o datorie de a menține și aplica în practică un cadru legal adecvat care să acorde protecție împotriva faptelor de violență ale persoanelor fizice (a se vedea *Soderman împotriva Suediei* (GC), nr. 5786/08, § 80. ECHR 2013 cu referințe ulterioare).

108. Obligațiile pozitive ale statului în temeiul art. 3 și 8 din Convenție includ de asemenea cerințe legate de eficiența anchetei (a se vedea *M.C împotriva Bulgariei*, citat mai sus, §§ 150-152 și în privința principiilor generale, *Armani Da Silva împotriva Marii Britanii* (GC), nr 5878/08, §§ 233-238, 30 martie 2016; *Bouyid împotriva Belgiei*, (GC), nr. 23380/09, §§ 114-123, ECHR 2014; și *Tadic împotriva Croației*, nr. 10633/15, § 66, 23 noiembrie 2017). Curtea a susținut că o anchetă efectivă ar trebui în principiu să poată duce la stabilirea faptelor cauzei și la identificarea și pedepsirea celor responsabili. Aceasta nu este o obligație de rezultat, ci una de mijloace. Autoritățile trebuie să ia măsurile rezonabile pe care le au la dispoziție pentru a asigura probele legate de incident, cum ar fi declarațiile martorilor și dovezile medico-legale. Concluziile cercetărilor trebuie să fie bazate pe o analiză minuțioasă, obiectivă și imparțială a elementelor relevante. Promptitudine și rezolvarea într-un termen rezonabil sunt factori importanți. Trebuie să existe, de asemenea, o monitorizare publică a anchetei, care poate să difere de la caz la caz. Mai

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

mult, fără a aduce atingere rolului său subsidiar în evaluarea probelor, Curtea subliniază din nou că în cazurile în care acuzațiile sunt făcute în temeiul art. 3 din Convenție, Curtea trebuie să acorde un grad deosebit de atenție, chiar dacă anumite proceduri și anchete interne au avut deja loc (a se vedea *Y împotriva Sloveniei*, citat mai sus, § 96).

109. Curtea acceptă de asemenea că obligațiile pozitive în temeiul art.3 și 8 includ protecția drepturilor victimei în cursul procedurilor penale (a se vedea *Y împotriva Sloveniei*, citat mai sus, §§ 97 și 101).

110. Astfel, în ceea ce privește în mod special cazurile grave, cum sunt cele de viol și alte forme de abuz sexual împotriva copiilor, incluzând agresiunea sexuală, acolo unde sunt în pericol valori și aspecte esențiale ale vieții private, este obligația statelor membre să se asigure că prevederile legii penale cu privire la pedepsirea abuzului sexual împotriva copiilor sunt în vigoare și sunt aplicate în practică prin intermediul unei anchete și urmăriri penale eficiente (ibid, § 82 și *M.C. împotriva Bulgariei*, citat mai sus, § 153). Cu toate acestea, nu există un drept absolut de a obține urmărirea penală sau condamnarea unei anumite persoane în mod particular acolo unde nu au existat deficiențe condamnabile în încercarea de a-i trage la răspundere pe făptași pentru faptele penale pe care le-au săvârșit (a se vedea *Soderman*, citat mai sus, § 83 cu referințe ulterioare).

111. Curtea subliniază din nou că în cazurile de abuz sexual, copiii sunt în mod particular vulnerabili (a se vedea *M.C împotriva Bulgariei*, citat mai sus, §§ 150 și 183; *M.G.C. împotriva României*, nr. 61495/11, § 56, 15 martie 2016). Curtea amintește de asemenea că dreptul la demnitate umană și integritate psihologică cere o atenție specială în cazurile în care victima violenței este un copil (a se vedea *C.A.S. și C:S. împotriva României*, nr. 26692/05, § 82, 20 martie 2012, a se vedea de asemenea paragraful 78 de mai sus). Curtea reamintește că obligațiile în sarcina Statului în temeiul art.3 și 8 din Convenție în cazuri precum cel prezent, care implică și afectează un copil, presupusă victimă a abuzului sexual, cer ca interesul superior al copiilor să primeze și drepturile care rezultă să fie implementate în mod eficient (a se vedea paragrafele 77,78,81 de mai sus, a se vedea de asemenea în diferite contexte *Neulinger și Shuruk*, citat mai sus, § 134; *Scozzari și Giunta*, citat mai sus, § 169; și *Blokin împotriva Rusiei* (GC), nr. 47152/06, § 138, ECHR 2016) și tratarea adecvată de către autoritățile domestice a vulnerabilităților speciale și nevoilor corespunzătoare ale copiilor (a se vedea, *mutatis mutandi*, *O Keeffe împotriva Irlandei* (GC), citat mai sus, § 146; și *M.G.C: împotriva României*, citat mai sus, § 73).

112. Având în vedere cele sus-menționate, Curtea consideră că statele sunt obligate în temeiul art. 3 și 8 să adopte prevederi care incriminează abuzul sexual săvârșit împotriva copiilor și să le aplice în practică printr-o anchetă și urmăriri penală eficiente (a se vedea paragraful 110 de mai sus; a se vedea de asemenea *X și Y împotriva Olandei*, 26 martie 1985, § 27, seria A, nr. 91; *Soderman*, citat mai sus, §§ 82-83; și *M.G.C.*, citat mai sus, §§ 57-58), fiind astfel conștienți de vulnerabilitatea specială a copiilor, de demnitatea și drepturile lor în calitate de copii și de victime. Aceste obligații decurg de asemenea și din instrumente internaționale, cum ar fi, *inter alia*, Convenția Consiliului European pentru Protecția Copiilor împotriva Exploatării sexuale și abuzului

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

sexual și Convenția Consiliului Europei pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (a se vedea paragrafele 78 și 81 de mai sus, inclusiv părțile relevante din Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor, a se vedea paragraful 83 de mai sus).

113. În cele din urmă, Curtea reamintește că în cazurile în care un anumit aspect important al existenței sau identității unui individ este pus în pericol, sau în cazurile în care acțiunile care fac obiectul cercetării implică un aspect foarte intim al vieții private, marja de apreciere acceptată din partea Statului este redusă în mod corespunzător (a se vedea *Soderman*, citat mai sus, §§ 78-79, cu referințe ulterioare).

(b) aplicarea acestor principii în cazul prezent

114. Curtea observă la început că la 16 iunie 2014 A s-a dus la poliție și în următoarea zi la centrul social competent, pentru a sesiza faptul că fiica ei, B, fusese abuzată sexual de către tatăl ei. Mai muți martori au confirmat acuzațiile de comportament sexual exagerat al lui B (a se vedea paragrafele 11, 14 și 36 de mai sus), iar A a spus de asemenea că B le spusese ei și surorii ei că tatăl ei jucase jocuri cu tentă sexuală cu ea (a se vedea paragrafele 8 și 11 de mai sus). Aceste acuzații au fost suficiente pentru a angaja obligația statului de a ancheta faptele.

115. Curtea notează că există trei aspecte ale cererii reclamantei. În primul rând, dacă a existat un cadru legal și normativ adecvat pentru protecția drepturilor ei în temeiul art.3 și 8 din Convenție; în al doilea rând, dacă la aplicarea aceluia cadru cazului ei particular, autoritățile naționale s-au conformat obligațiilor lor procedurale de a desfășura o cercetare eficientă; și în al treilea rând, dacă atunci când au desfășurat cercetările, autoritățile naționale au luat în considerare în mod satisfăcător drepturile ei în calitate de copil victimă a abuzului sexual.

116. Autoritățile trebuie să fie pregătite pentru situații dificile cum sunt acuzațiile de abuz sexual al copiilor de către persoane apropiate lor și să fie gata să le gestioneze în mod corespunzător, punând în aplicare în mod eficient prevederi ale codului penal legate de activitatea sexuală în care sunt implicați copiii și desfășurând o anchetă efectivă a unor asemenea acuzații. (a se vedea paragraful 110 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *Soderman*, citat mai sus, §§ 71-72). În legătură cu aceasta, Curtea observă că în primul său raport de implementare privind protecția copiilor împotriva abuzului sexual, Comitetul de la Lanzarote a subliniat faptul că autoritățile ar trebui să asigure de asemenea coordonarea și colaborarea diferitelor părți care intervin pentru și împreună cu victima-copil. (a se vedea paragraful 80 de mai sus).

117. În legătură cu mecanismele codului penal puse la dispoziție de sistemul legislativ croat în ceea ce privește obligațiile statului în temeiul art. 3 și 8 din Convenție, nu se contestă faptul că dreptul penal sancționează abuzul sexual pretins de reclamante ca o infracțiune în formă agravată, față de sancțiunea prevăzută pentru aceleași acte săvârșite împotriva unor indivizi adulți, și prevede urmărirea penală și pedepsirea eficientă a celor responsabili (a se vedea paragrafele 62 și 63 de mai sus).

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

118. Curtea observa în continuare că procedurile codului penal conțin prevederi care asigură drepturi speciale victimei-copil a unei infracțiuni penale (a se vedea paragraful 63 de mai sus).

119. Curtea observă de asemenea că anumite reguli procedurale care trebuie respectate de către autorități cum ar fi poliția, centrele de asistență socială sau instituții medicale în Croația, în cazuri de violență domestică și/sau abuz sexual asupra copiilor sunt prevăzute în trei Protocoale adoptate de Guvernul Croat (a se vedea paragrafele 67-75 de mai sus). Aceste protocoale conțin reguli care necesită acțiuni coordonate ale tuturor autorităților implicate în cazuri de abuz sexual asupra copiilor. Procedurile desfășurate trebuie să fie eficiente și să respecte integritatea fizică și psihologică a copilului, al cărui interes este de importanță primordială. La momentul în care A a făcut acuzații de atac sexual asupra lui B, Protocolul 1 era deja în vigoare, în vreme ce Protocoalele 2 și 3 au fost adoptate în timp ce acuzațiile erau evaluate de autoritățile naționale. Curtea observă că niciunul dintre aceste Protocoale nu prevedea o diagramă detaliată pe care autoritățile naționale trebuiau să o urmeze în cazurile de presupus abuz sexual săvârșit asupra unui copil.

120. Cu toate acestea, responsabilitatea Curții fiind aceea de a hotărî dacă o anumită situație reprezintă sau nu o încălcare a Convenției și nu identificarea unor bune practici, ceea ce ar fi în mod particular benefic pentru cazuri ca cel prezent (a se vedea *mutatis mutandis*, *Mursic împotriva Croației* (GC), nr. 7334/13, § 113, ECHR 2016), Curtea este satisfăcută cu faptul că în Croația există un cadru juridic și de reglementare relevant pentru circumstanțele specifice ale cazului prezent.

121. Curtea va examina acum dacă respectarea de către autoritățile naționale a regulilor procedurale relevante, precum și maniera în care mecanismele dreptului penal au fost implementate în cazul prezent, au prezentat deficiențe într-atât încât să conducă la o încălcare din partea statului a obligațiilor sale procedurale în temeiul art. 3 și 8 din Convenție. În legătură cu aceasta, Curtea consideră că mecanismele dreptului penal ar trebui implementate de asemenea manieră încât să răspundă cerințelor dictate de vulnerabilitatea particulară a reclamantei în calitate de copil de o vârstă foarte fragedă, care se presupune că ar fi fost victima unui abuz sexual săvârșit de către tatăl ei, luând în considerare în mod primordial interesul superior al copilului și să acorde în legătură cu aceasta protecția drepturilor victimei și să evite victimizarea secundară (a se compara cu *Y împotriva Sloveniei*, citat mai sus, §§ 101-104 și materiale internaționale, precum și legislația domestică citată în paragrafele 62-75, mai sus).

122. Curtea observă că la 16 iunie 2014 A a sesizat poliția și în următoarea zi centrul de asistență socială relevant în legătură cu presupusul abuz sexual săvârșit asupra fiicei ei. În timp ce autoritățile ar putea fi criticate într-o anumită măsură pentru faptul că nu au organizat din oficiu un interviu cu B efectuat de către experți competenți în domeniu, Curtea notează că la acel moment A deja contactase Policlinica la sfatul „telefonului curajos” și că fusese deja programată o întâlnire în cadrul Policlinicii, în care reclamanta avea să fie în cele din urmă interviuată, pe data de 20 iunie 2014, patru zile după ce incidentul fusese sesizat. (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Mai mult, nu se poate spune că centrul de asistență socială relevant sau poliția au rămas pasivi în acest

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

sens, având în vedere că ambele autorități au contactat Policlinica, cerându-i să urgenteze furnizarea concluziilor lor (a se vedea paragraful 18 și 20 de mai sus).

123. La policlinică, reclamanta a fost văzută de o echipă de experți, inclusiv un pediatru (a se vedea paragraful 22 de mai sus). În urma acestei întâlniri, la 2 iulie 2014, la îndrumarea Policlinicii, B a fost văzută de un ginecolog, chiar dacă acest lucru s-a petrecut cu o întârziere considerabilă. Nu a fost găsită nicio dovadă a unui abuz sexual (a se vedea paragraful 21 de mai sus). Raportul final al experților eliberat de Policlinică la 4 iulie 2014 a stabilit faptul că B nu avea niciun semn că ar fi fost abuzată sexual și că existase presiune și posibilitatea influențării și manipulării de către mamă. (a se vedea paragraful 22 de mai sus).

124. Curtea observă mai departe că rapoartele psihologice ulterioare au fost neconcludente. Raportul expertului de la 10 noiembrie 2014 afirma că B descria un comportament sexualizat al lui C față de ea și că victima-copil avea nevoie să continue terapia (a se vedea paragraful 40 de mai sus). Raportul expertului de la 1 decembrie 2014 a stabilit că B fusese expusă unui conținut și/sau comportament de o natură sexualizată de către un adult, ceea ce a determinat un comportament exagerat de sexualizat al acesteia. (a se vedea paragraful 42 de mai sus).

125. În ceea ce privește afirmația reclamantei conform căreia niciunul dintre interviuri nu fusese desfășurat de așa manieră încât să poată fi acceptat drept probă în timpul procedurilor judiciare ulterioare, Curtea observă că niciunul dintre experții care o intervievaseră nu a putut ajunge la concluzia că reclamanta fusese într-adevăr abuzată sexual de către tatăl ei. Biroul Procurorului General a concluzionat că nu existau fapte în temeiul cărora să se înceapă o urmărire penală împotriva lui C și Curtea nu găsește niciun motiv pentru a pune la îndoială această concluzie.

126. Curtea observă în continuare faptul că poliția a început să intervieveze martori chiar a doua zi după sesizarea de către A a presupusului abuz sexual (a se vedea paragraful 14 de mai sus). Au intervievat-o pe A, pe doi dintre frații acesteia, învățători de la grădinița pe care reclamanta o frecventa la momentul respectiv și pe pediatrul ei. Mai târziu, l-au intervievat, de asemenea, pe C și membri ai familiei lui (a se vedea paragrafele 23 și 29 de mai sus).

127. Curtea admite faptul că autoritățile croate s-au confruntat cu o sarcină dificilă, având în vedere că a fost vorba despre o situație delicată, versiuni contradictorii ale evenimentelor și puține probe directe. Autoritățile au avut de-a face cu două versiuni ireconciliabile ale faptelor și rezultatele neconcludente a trei opinii experte.

128. După ce au fost adunate toate probele relevante, autoritățile implicate în urmărirea penală au concluzionat că nu existau suficiente dovezi pentru urmărirea penală a lui C. Curtea, în ceea ce o privește, nu consideră că se află în poziția de a trage o concluzie în această problemă și reamintește că nu poate substitui constatările autorităților naționale, care sunt mai bine poziționate pentru a evalua probele aduse în fața lor și importanța declarațiilor martorilor, cu cele proprii. (a se vedea *M.P. și alții împotriva Bulgariei*, nr. 22457/08, § 112, 15 noiembrie 2011).

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

129. În lumina considerentelor de mai sus, Curtea nu consideră că această cauză prezintă vreo neglijență, rea-credință sesizabilă sau lipsă de voință din partea poliției sau a autorităților implicate în urmărirea penală pentru tragerea la răspundere a făptuitorilor unor infracțiuni grave în temeiul legislației domestice, și în special în privința stabilirii faptelor așa cum s-au petrecut în cauza prezentă și pedepsirea celor responsabili (ibid., § 113). Mai mult, Curtea este satisfăcută cu faptul că autoritățile naționale au făcut tot ceea ce se putea aștepta în mod rezonabil de la ele pentru a proteja drepturile reclamantei, un copil presupus victimă a abuzului sexual, și de a acționa în interesul ei superior. (a se vedea paragrafele 14, 16-21, 24-30 și 32-36 de mai sus).

130. În contextul de mai sus, Curtea consideră că nu a existat o încălcare a aspectelor procedurale ale art.3 și 8 din Convenție în circumstanțele particulare ale prezentei cauze.

II. PRESUPUSĂ ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE SUPERVIZAREA ÎNGRIJIRII PARENTALE

131. Documentele depuse împreună cu cererea arată că un expert în psihologie a constatat că reclamanta fusese grav neglijată social și emoțional de către ambii părinți (a se vedea paragraful 42 de mai sus). Curtea a comunicat astfel problema în temeiul articolului 8 din Convenție pentru a determina dacă autoritățile statului și-au respectat obligațiile pozitive de a soluționa în mod adecvat problema gravei neglijări a copilului de către părinții lui. Partea relevantă a articolului 8 este citată mai sus (a se vedea paragraful 84 de mai sus).

132. Părțile nu au adus nicio obiecție în această privință.

133. Guvernul a argumentat că plângerea de mai sus era prematură deoarece două seturi de proceduri civile la nivel național, amândouă privitoare la custodia lui B, erau în continuare în așteptare și pentru că măsurile aplicate de Centru erau în desfășurare.

134. Reclamanta a contestat aceste argumente.

135. Curtea notează că rapoartele experților referitoare la reclamantă au concluzionat că aceasta fusese grav neglijată și avea probleme grave de comportament. A fost recomandată consilierea pentru ambii părinți și pentru copil. Curtea consideră că în evaluarea respectării de către stat a obligațiilor sale pozitive în temeiul art. 8 din Convenție, o importanță considerabilă ar trebui acordată eforturilor serviciilor sociale și autorităților pentru protecția copilului de a gestiona problema și a furniza asistență și consiliere reclamantei și părinților ei, A și C. Observă că serviciile sociale au implementat mai multe măsuri cu scopul de a normaliza relația dintre reclamantă și tatăl ei. Au fost implicați experți psihologi, psihiatri și pedagogi, precum și asistenți sociali. Au avut loc întâlniri cu A și i-a fost furnizată asistență profesionistă pentru a putea să facă față mai bine îngrijirii lui B. Întâlnirile dintre reclamantă și tatăl ei și membri ai familiei acestuia au fost supravegheate și au fost depuse rapoarte regulate. Serviciile sociale au avut consultații cu profesioniști de la grădiniță și mai târziu de la școala pe care o frecventa B (a se vedea paragrafele 49-59 de mai sus).

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

136. În lumina materialelor pe care le are în posesie, chiar presupunând faptul că această Curte are jurisdicția de a examina acest caz (a se vedea *Radomilja și alții împotriva Croației* (GC), nr. 37685/10 și 22768/12, §§ 121-122, 20 martie 2018), Curtea găsește că această plângere nu prezintă aparența unei încălcări a articolului 8 din Convenție. Prin urmare, este în mod evident nefondată și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 §§ 3(a) și 4 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. Declară în mod unanim plângerea în temeiul aspectelor procedurale ale articolelor 3 și 8 din Convenție în ceea ce o privește pe B admisibilă și restul cererii inadmisibilă;

2. Hotărăște, cu o majoritate de patru voturi la trei, că nu a existat o încălcare a articolelor 3 și 8 din Convenție.

Realizat în engleză, apoi comunicat în scris la 20 iunie 2019, în temeiul art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Renata Degener

Linus-Alexandre Sicilianos

Grefier adjunct

Președinte

În conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din Regulamentul Curții, acestei hotărâri îi sunt anexate următoarele opinii separate:

- (a) opinia separată a judecătorului Wojtyczek:
- (b) opinia separată a judecătorilor Koskelo, Eicke și Ilievski:
- (c) opinia divergentă a judecătorilor Sicilianos, Turkovic și Pejchal.

L.-A.S.

R.D.

OPINIE SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI WOJTCCZEK

„Vedem de asemenea că justiția este acel obicei în legătură cu care omul corect se spune că este capabil să acționeze deliberat la modul corect; cu alte cuvinte, în relațiile dintre persoana lui și altcineva (sau între două alte părți), să repartizeze lucrurile nu în așa fel încât el să primească mai mult sau prea mult, iar vecinul lui mai puțin sau prea puțin, din ceea ce este de dorit, și în mod contrar legat de ceea ce este dezavantajos, ci că fiecare va primi ceea ce este corect, cu alte cuvinte, ceea ce i se cuvine, și similar în relațiile între alte două părți.” (Aristotel, *Nicomachean Ethics*, V.5, tradus de F.H. Peters, Londra, Kegan Paul 1893, pg. 159).

1. Împărtășesc îngrijorările exprimate de judecătorii Koskelo, Eicke și Ilievski în opiniile lor separate și subscriu la punctele de vedere exprimate în acestea privind amploarea acestei cauze.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Completează și consolidează opinia *per curiam* prin explicații suplimentare despre motivul din care majoritatea, în care este inclus și subsemnatul, a găsit că articolul 8 nu fusese încălcat în cauza prezentă. Aș vrea să prezint aici câteva remarci dintr-o altă perspectivă, deoarece cauza exemplifică un anumit număr de probleme generale care apar în procedurile din fața Curții Europene pentru Drepturile Omului și ridică întrebări fundamentale legate de justiția procedurală.

2. Foarte frecvent o cauză adusă în fața acestei Curți include numeroase cauze distincte la nivel național, aduse în fața mai multor organizații domestice, în diferite litigii. Cu alte cuvinte, într-o astfel de situație, un singur caz din fața acestei Curți, în care este implicată o singură problemă ridicată de un reclamant în temeiul Convenției, corespunde unui întreg set de cazuri distincte prezentate în fața instanțelor naționale. (în temeiul regulamentului aplicabil al legislației domestice) în care au fost gestionate diferite aspecte ale aceleași probleme principale.

Procedurile în fața Curții Europene le permit judecătorilor să realizeze un tablou comprehensibil al situații legale și de fapt a reclamantului. Probleme ce sunt deseori împărțite în diferite proceduri la nivel național, sunt grupate împreună pentru scopul evaluării conformității cu Convenția. Valoarea adăugată a procedurilor în fața Curții este exact posibilitatea unei singure evaluări comprehensibile a tuturor problemelor care îl implică pe reclamant. Frecvent, la nivel național, având în veere fragmentarea inevitabilă a procedurilor și a sistemului de remedii, nu există oportunitatea ca un singur organ de Stat să facă o astfel de evaluare comprehensibilă.

3. În același timp, procedurile aduse în fața Curții Europene sunt fragmentate dintr-un alt punct de vedere. Cazul sau cazurile aduse în fața instanțelor naționale de același reclamant deseori presupun și alți subiecți privați, care au propriile drepturi fundamentale și interese legitime. Astfel de cazuri implică un întreg pachet de drepturi contradictorii sau divergente și interesele multor persoane. Aceași persoană poate avea în discuție mai multe drepturi diferite și multe interese legitime în același caz.

Toate aceste persoane, dacă nu se asociază în calitate de co-reclamanți, nu sunt parte din procedurile în fața Curții (a se vedea opinia mea separată atașată la hotărârea în cauza *Bochan împotriva Ucrainei* (nr.2(, (GC), nr. 22251/08, ECHR 2015). Nu pot participa la stabilirea faptelor. Nu-și pot nici revendica drepturile în fața Curții, nici susține interesele. Absența lor nu este compensată de către Guvern, care nu este capabil nici să vadă elementele de fapt sau legale, nici să articuleze pe de-a-ntregul toate drepturile sau interesele acestora. Mai mult, interesele Guvernului și părților private care nu sunt reprezentate în proceduri nu sunt identice. Chiar dacă părțile private ar fi pledat, precum Guvernul, fie pentru inadmisibilitatea cererii, fie pentru lipsa încălcării, ei ar fi pledat diferit, punând accentul pe aspecte complet diferite. Drept rezultat, nimeni nu vorbește în fața Curții în numele tuturor persoanelor care au fost implicate în procedurile domestice și ale căror interese fie sunt divergente cu ale reclamantului, fie pur și simplu contradictorii.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

Problema devine chiar mai acută de vreme ce Curtea stabilește atât circumstanțele concrete, precum și diferitele interese care intră în contradicție cu dreptul susținut de reclamant pe baza documentelor depuse de părți, de obicei abținându-se de la a face astfel de constatări din oficiu. Curtea se confruntă cu versiunea faptelor și argumentele prezentată de reclamant pe de o parte și de Guvern, pe de altă parte. Versiunea faptelor și argumentele altor persoane ale căror interese sunt în discuție, este absentă din proceduri. Drept rezultat, Curtea poate intra în posesia unei relatări fragmentate a faptelor relevante, iar adevărul judiciar astfel stabilit poate fi destul de departe de adevăr. Mai mult, orice bunuri și interese protejate legal, nesusținute în documentele prezentate de părți, sunt deseori complet absente din exercițiul de echilibrare desfășurat de Curte.

Nu trebuie pierdut din vedere că această Curte, când evaluează compatibilitatea unei interferențe cu drepturile care decurg din Convenție, se angajează în „echilibrarea” bunurilor și intereselor protejate legal care sunt în discuție. Acest exercițiu intelectual are logică numai dacă toate bunurile și interesele relevante protejate legal, fie acestea individuale sau publice (în particular bunurile și interesele naționale, regionale, locale sau pan-Europene) sunt luate în considerare și cântărite. Dacă unele dintre ele nu sunt articulate de părți, există o probabilitate destul de mare ca ele să nu fie luate în considerare de către Curte din oficiu. Cu toate acestea, absența și numai a unuia dintre aceste elemente în procesul de „echilibrare”, poate cu ușurință să încline balanța în direcția opusă. Drept rezultat, întregul exercițiu de „echilibrare” devine defectuos și nu poate conduce la clarificarea și precizarea standardelor generale valabile pentru 47 de state, ci rezultă numai în niște răspunsuri aleatorii, specifice cazurilor în speță, ale căror conținuturi depind de calitatea aleatorie a argumentărilor. Comentariile Curții formulate într-o asemenea abordare nu pot pretinde niciun efect *erga omnes* (a se vedea opinia mea divergentă atașată hotărârii din cauza *Birzietis împotriva Lituaniei*, nr. 49304/09, 14 iunie 2016).

O cauză multi-dimensională și cu mai mulți subiecți de la nivel domestic este redusă la o relație unidimensională, binară, reclamant -Stat înaintea Curții. Această relație este separată într-un mod foarte artificial de contextul mai larg al unui set de relații legale care presupun numeroși subiecți legali.

4. Terțele persoane menționate mai sus sunt persoane care constituie părți în procedurile domestice. Deciziile organelor interne s-au referit la drepturile lor subiective (așa cum sunt recunoscute de sistemul legislativ național) și uneori au fost determinate de drepturile lor fundamentale protejate în temeiul Convenției.

Niciuna dintre aceste persoane nu sunt parte a procedurilor înaintea Curții, totuși drepturile lor pot fi afectate de către o hotărâre a acestei Curți. Mai mult, efectul practic al hotărârilor Curții pentru aceste persoane este deseori subestimat de către susținătorii actualei forme de desfășurare a procedurilor înaintea Curții.

Este adevărat că această Curte nu se pronunță în mod direct asupra drepturilor acestor persoane, nu emite hotărâri prin impunerea unor obligații legale asupra părților private și nu anulează

HOTĂRÂREA A ȘI B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

deciziile domestice, impunând obligații sau acordând drepturi părților private. Cu toate acestea, o constatare de încălcare poate fi un argument puternic fie pentru redeschiderea procedurilor domestice, fie pentru obținerea anulării deciziilor administrative sau judiciare domestice prin intermediul remediilor domestice disponibile. O hotărâre a Curții poate fi relevantă pentru acceptarea admisibilității unui remediu domestic în eventualitatea unei îndoieli. Chiar dacă anularea deciziilor anterioare nu mai este posibilă, simpla opinie a Curții poate fi un argument important dacă - indiferent din ce cauză - sunt inițiate noi proceduri înaintea unor organe domestice în privința unui anumit aspect al cauzei. Având în vedere autoritatea Curții și greutatea atribuită opiniilor ei, punctele de vedere exprimate de Curte pot fi un argument determinant în proceduri domestice ulterioare. Ele pot prejudicia rezultatele cauzelor domestice și internaționale viitoare. De asemenea, părerile exprimate în opinii separate pot ajuta una sau alta dintre părți în pledoariile lor și pot fi luate în considerare, rezultând într-o importanță crescută acordată anumitor interese în decursul procesului de „echilibrare” a drepturilor și intereselor. Un *dictum* favorabil, cu atât mai mult o hotărâre favorabilă, poate fi un bun valoros în viitoare bătălii legale împotriva aceluiași litigant. În orice caz, chiar dacă proceduri ulterioare se finalizează într-un mod care este favorabil terțelor părți implicate, poziția lor în aceste proceduri ar putea fi considerabil diminuată și misiunea lor mult mai complicată. Mai mult, simplul fapt că au fost inițiate proceduri înaintea Curții de către un reclamant, poate crea o stare de incertitudine prelungită și acută în relația judiciară dintre părți private, lucru care este în detrimentul tuturor.

Un reclamant înaintea acestei Curți câștigă deseori un avantaj procedural incorect în fața părții opuse într-un litigiu. Mai mult, întregul sistem, având în vedere modul în care operează, poate acorda un premiu părții celei mai „combative” în litigiu, în detrimentul părților terțe mai înclinate spre a face un compromis.

Vreau să menționez aici numai în treacăt o diferență fundamentală între situația descrisă aici și cea din cauza *Sine Tsaggarakis A.E.E. împotriva Greciei* (nr. 17257/13, 23 mai 2019). În acea cauză reclamantul nu a avut niciun drept civil subiectiv recunoscut în sistemul domestic și ca atare garanțiile accesului în instanță nu erau aplicabile (a se vedea opinia divergentă atașată acelei hotărâri). În situațiile descrise mai sus în prezenta opinie, persoanele implicate au drepturi subiective recunoscute clar, care erau în discuție în cadrul procedurilor domestice și care pot fi afectate ca rezultat al hotărârii acestei Curți. Corectitudinea procedurală impune garantarea drepturilor acestor persoane de a fi audiate în procedurile înaintea Curții.

Din păcate, după cum am menționat mai sus, în practică, persoane private implicate în litigii împotriva unui reclamant nu sunt audiate de această Curte. Acest fapt le provoacă de prea multe ori un sentiment cu totul de înțeles de nemulțumire și nedreptate, mai ales când cererea în fața Curții este făcută cu obiectivul strategic de a consolida poziția reclamantului vizavi de alte părți private în litigiu. Acest sentiment este sporit în cazul în care Curtea găsește o încălcare a drepturilor reclamantului implicat într-o dispută cu alte părți private în litigiu, pentru că o astfel de hotărâre este în mod obișnuit interpretată de celelalte părți în litigiu ca o confirmare în detrimentul lor a faptului că oponentul are dreptate dintr-un punct de vedere legal, cel puțin în anumite privințe.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

5. Reclamanta înaintea acestei Curți este minoră. În situații normale, minorii sunt reprezentați de părinții lor înaintea autorităților domestice și internaționale. Fie un părinte, fie amândoi, acționând împreună, pot sesiza Curtea în numele copilului. Regulile relevante ale dreptului domestic privitoare la reprezentarea minorilor de către părinții lor se aplică.

Cererea în cauză a fost adusă de unul dintre părinți (mama) în contextul unui conflict acut cu celălalt părinte. Dacă există un conflict între cei doi părinți, există un risc major ca drepturile copilului să fie invocate într-un mod esențial cu scopul de a afecta interesele celuilalt părinte. Părinții implicați în conflict nu mai pot identifica și acționa în interesul superior al copilului. În acest context se ridică întrebarea cine ar trebui să-l reprezinte pe minor dacă există un conflict între părinți. Această chestiune nu este reglementată nici în Convenție, nici în Regulamentul Curții. Există o lacună în această privință, care poate fi în detrimentul intereselor copilului implicat.

În cauza prezentă, completul de judecată a trebuit să găsească o soluție pentru a depăși cel puțin anumite dificultăți legate de reprezentarea unui copil. Curtea a contactat Baroul din Croația, cerându-i să numească un reprezentant pentru reclamanta minoră. Baroul din Croația a numit un avocat care a prezentat observațiile în numele unui minor. Este important de precizat că aceste observații conțineau informații importante și argumente care nu au fost prezentate nici de mama copilului, nici de Guvernul pârât.

Guvernul croat a criticat vehement în observațiile sale pașii efectuați de Curte, plângându-se de faptul că autoritățile Statului competent, însărcinate cu protecția copilului fuseseră eludate. Aceste autorități fuseseră private de posibilitatea să desemneze ele însele o persoană care ar fi reprezentat minoră înaintea Curții. Sunt de acord cu Statul pârât că există o nevoie de a amenda Regulamentul Curții în această chestiune. Cu toate acestea, Curtea examinează o cauză urgentă și nu ar fi putut aștepta adoptarea unui asemenea amendament.

În opinia mea, în situații foarte speciale în care unul dintre părinți înaintează o cerere într-o cauză care implică drepturile unui copil și unde este un conflict acut între părinți, s-ar putea să existe nevoia de a numi un custode *ad litem* pentru a proteja interesele copilului. În același timp, este absolut necesar să li se acorde atât mamei, cât și tatălui, dreptul de a-și prezenta propriile observații înaintea Curții, în paralel cu cele ale custodelui. Regulamentul Curții ar trebui de asemenea să găsească o soluție pentru situația mai generală a oricărui conflict de interese între o persoană care reprezintă o parte (inclusiv o persoană cu statut legal) și acea parte anume.

Custodele *ad litem* ar trebui numit de instanța competentă domestică, care este de obicei mult mai familiarizată cu situația persoanelor implicate și cu potențialele persoane care ar putea juca rolul de custode. Custodele nu ar trebui desemnat de Curte. Regulamentul Curții ar trebui amendat în acest sens.

Este de asemenea necesar să ținem cont de faptul că desemnarea unui custode *ad litem* nu garantează automat faptul că drepturile copilului vor fi protejate în mod eficient și interesul lui superior va fi invocat. Au existat cazuri în care Curtea a constatat o încălcare a Convenției, în ciuda

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

faptului că un custode *ad litem* participase în procesul de luare a deciziei la nivel domestic (a se vedea, de exemplu, hotărârea în cauza *Haase împotriva Germaniei* (nr. 11057/02, ECHR 2004-III (fragmente)), în care custodele *ad litem* a pledat în favoarea unei decizii judiciare care a dus la constatarea unei încălcări a Convenției). Probleme similare pot să apară în procedurile înaintea Curții. Observațiile custodelui ar necesita, ca atare, o atenție minuțioasă și critică.

6. În situații în care unul dintre părinți sesizează Curtea în numele unui minor și există un conflict de interese între părinți, este de asemenea necesar să fie audiat și celălalt părinte, chiar dacă acesta este într-o situație de conflict cu copilul.

În timpul procedurilor înaintea Curții, mama (care înaintase cererea) a fost privată de drepturile sale părintești. Tatăl a devenit singurul reprezentant legal al copilului în temeiul legislației domestice. În opinia mea, acesta ar fi trebuit informat de către Curte despre procedurile în care copilul care se afla sub autoritatea parentală exclusivă a lui, era parte. Ar fi trebuit, de asemenea, să fie invitat - în baza articolului 36 § 2 din Convenție - să-și prezinte observațiile în cauză, în calitate de tată și de reprezentant legal al reclamantei. Acest lucru i-ar fi permis să-și exprime opiniile despre interesul superior al copilului. Cu toate acestea, el nu a fost informat despre procedurile înaintea acestei Curți.

În cazul prezent procedurile inițiate de mamă au avut de asemenea un impact asupra drepturilor subiective ale tatălui. Acesta reprezenta un alt motiv pentru a-l invita pe tată - în baza articolului 36 § 2 din Convenție - să-și prezinte observațiile, de data aceasta în calitate de parte ale cărei drepturi și interese ar fi putut fi afectate de rezultatul procedurilor. Ar fi trebuit să fie capabil să-și apere drepturile și interesele. Faptul că tatăl nu a fost invitat să-și prezinte observațiile în această cauză constituie o încălcare a regulilor corectitudinii procedurale.

7. Orice conflict între părinți are efecte în detrimentul copilului lor. Aceste efecte sunt în mod particular acute atunci când conflictul duce la separarea părinților. O astfel de situație îi provoacă o suferință extremă copilului și îi afectează grav dezvoltarea. Intensitatea suferinței copilului depășește nivelul suferinței cauzate de tratamentele care au fost considerate împotriva articolului 3 în multe cazuri prezentate înaintea Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Interesul superior al copilului necesită de obicei o acțiune urgentă pentru a dezamorsa conflictul dintre părinți și pentru a găsi cel puțin un *modus vivendi* care să furnizeze mai multă securitate și stabilitate emoțională pentru copil. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recunoscut numărul tot mai mare de dispute familiale, în mod special rezultând din separare și divorț, și a notat consecințele negative ale conflictului pentru familii și costul social și economic ridicat suportat de State. Comitetul a recomandat guvernelor statelor membre introducerea și promovarea medierii familiale sau, în cazurile în care este necesar, întărirea medierii familiale (a se vedea Recomandarea nr. R (98) 1 a Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei către statele membre pentru medierea familială, adoptat la 21 ianuarie 1998). Curtea a sprijinit această abordare în

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

jurisprudența sa (a se vedea în special *Cengiz Kilic împotriva Turciei*, nr. 16192/06, § 132 in fine, 6 decembrie 2011 și *MK împotriva Greciei*, nr. 51312/16, § 78, 1 februarie 2018).

În acest conetxt ar trebui subliniat faptul că multiplicarea procedurilor judiciare prin exercitarea unor remedii noi nu servește întotdeauna interesul superior al copilului. În mod particular, o cerere înaintată acestei Curți fără suficiente șanse de succes poate aduce mai multe neajunsuri decât beneficii minorului. Chiar dacă minorul este în necunoștință de cauză despre desfășurarea procedurilor, simpla lor existență poate exacerba conflictul dintre părinți și aduce astfel o suferință suplimentară copilului.

Rolul unui custode *ad litem* ar fi de a evalua situația legală și de fapt, în mod particular dacă noi remedii legale și mai ales o cerere adresată acestei Curți ar fi în interesul superior al copilului în situația concretă. Nu sunt sigur că interesul superior al copilului este cel mai bine servit de decizia de a sesiza Curtea și de menținerea cererii prezente înaintea Curții, fără a furniza dovezi mai solide pentru baza reală a nemulțumirilor. Pare probabil ca procedurile înaintea Curții în cauza prezentă să fi făcut ca dezamorsarea conflictului dintre părinți să fie mai dificilă.

8. Obligațiile procedurale dezvoltate de Curte în cazul prezent asigură o protecție sporită a anumitor drepturi și în special a drepturilor persoanelor celor mai vulnerabile, dar pe de altă parte generează anumite costuri sociale. Hotărârile care subliniază obligația de a ancheta, încurajează mai multe persoane să sesizeze Curtea în legătură cu presupusa încălcare a drepturilor lor. Există un risc ca plângerea justă să fie abuzată în scopul hărțuirii. Tentația de a înainta plângeri abuzive este mai mare în mod particular în contextul conflictului între părți private și mai ales în contextul conflictelor maritale.

Cu cât pragul plauzibilității care atrage obligația de a investiga este mai scăzut, cu atât mai mare este acest risc. Supunerea unei persoane nevinovate la o anchetă penală produce suferință și stres de durată și întreruperea în cele din urmă a procedurilor s-ar putea să nu fie întotdeauna suficientă pentru a curăța onoarea persoanei implicate în opinia publică. Răul provocat poate fi uneori ireparabil.

Curtea uită prea des acest aspect al protecției drepturilor omului. În particular, atunci când clarifică obligațiile procedurale ale statului, este absolut necesar să sublinieze simultan obligația de a insitui măsuri de protecție împotriva hărțuirii penale și a plângerilor abuzive destinate vătămării unor persoane nevinovate. Lipsa unei astfel de protecții poate presupune o încălcare a articolului 8 din Convenție.

9. *Iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi* (*Digesta Iustiniani I.1.10, in proncopio*, adăugat subliniere). Judecarea drepturilor omului este un exercițiu de o maximă complexitate ce necesită luarea în considerare a tuturor drepturilor și intereselor legitime ale tuturor persoanelor implicate în cauză și asigurarea echilibrului între acestea. Fiecare drept și fiecare interes legitim care este în joc trebuie să fie luat în considerare în mod corespunzător și cântărit cu cea mai mare precizie. Viciul fundamental al procedurilor înaintea Curții în forma în

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

care se prezintă momentan este acela că nu sunt potrivite pentru a soluționa cauzele în care sunt implicate cel puțin două părți private în dispută și că nu asigură suficientă protecție a drepturilor materiale și procedurale ale părților private implicate, în afara reclamantului. Cazurile multidimensionale și cu mai mulți subiecți care vin din sistemele legislative domestice, nu se potrivesc tiparului relației procedurale uni-dimensionale, binare, între reclamant și Statul pârât. În astfel de cazuri o hotărâre sau decizie a Curții care se referă la o singură parte în litigiu este de obicei - în realitate - o decizie sau o hotărâre care atinge toate părțile în litigiu. Pur și simplu nu este posibil în practică să extragi cauza unui reclamant împotriva Statului din mănunchiul de interacțiuni între părți private cu drepturile și interesele lor și să decizi soarta cauzei celui dintâi fără a afecta în nici un mod situația celor din urmă.

Legislația procedurală este în primul rând un instrument pentru implementarea dreptului material într-o manieră corectă și ar trebui să fie întotdeauna adecvat dreptului material. Procedura înaintea Curții Europene pentru Drepturile Omului era inițial concepută pentru disputele de drept public între un individ și Stat, care nu implicau și alte părți private. Jurisprudența a dezvoltat și extins efectul „orizontal” al Convenției (Drittwirkung), ceea ce a dus la tot mai multe cauze care decurg din dispute între părți private, dar aceste dezvoltări în legea materială nu au fost însoțite de ajustările necesare ale legii procedurale. Cauza prezentă arată încă o dată că paradigma originară a legii procedurale a Convenției nu mai este adecvată regulilor materiale în vigoare și trebuie revizuită.

Viciul structural identificat mai sus este la originea multor fluctuații și neconcordanțe în jurisprudența Curții, care în anumite cauze pune accentul pe anumite drepturi, în vreme ce în altele pune accentul pe drepturile contrare, în funcție de dreptul revendicat de reclamant (și de asemenea de calitatea argumentelor - a se vedea paragraful 3 de mai sus), pierzând astfel din vedere o viziune globală a întregului sistem al drepturilor omului ca sistem coerent. Barca își tot schimbă cursul, în loc să navigheze în linie dreaptă, constant, către dreptate.

OPINIA CONCURENTĂ A JUDECĂTORILOR KOSKELO, EICKE ȘI ILIEVSKI

1. Suntem de acord cu concluzia la care a ajuns majoritatea în această cauză, și anume lipsa încălcării articolelor 3 și 8 din Convenție referitoare la plângerea restrânsă care a fost adusă înaintea sa, adică presupusul eșec al autorităților de a răspunde în mod adecvat acuzațiilor de abuz sexual săvârșit asupra lui B de către tatăl ei.

2. În lumina circumstanțelor nefericite ale acestei cauze și a diviziunii clare din cadrul camerei, considerăm că este necesar și ar putea fi util dacă explicăm temeiul relativ restrâns al concluziei noastre. Mai mult, considerăm că această cauză furnizează un exemplu deosebit de semnificativ al unei probleme cu care această Curte se confruntă nu de puține ori atunci când analizează cereri aduse în comun de un părinte în nume propriu, precum și o cerere în numele unui copil: cum stabilește Curtea ce este sau ce ar fi fost în interesul superior al copilului și cum poate să se asigure,

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

din punct de vedere procedural, de faptul că interesul superior al copilului a fost și rămâne considerat primordial atât în decursul procedurilor domestice, precum și înaintea acestei Curți.

3. Pentru a explica temeiul restrâns al deciziei noastre și anvergura cauzei aduse înaintea Curții este necesar să prezentăm o parte din istoria procedurală a acestei cauze, care nu reiese este în mod obligatoriu din hotărâre.

4. Lucrurile stau astfel pentru că, după cum Curtea a făcut să fie clar în *Radomilja și alții împotriva Croației* (GC), nr. 37685/10 și 22768/12, §§ 101-127, 20 martie 2018, sistemul internațional de protecție stabilit de Convenție funcționează pe baza cererilor, fie acestea guvernamentale sau individuale, invocând încălcări ale Convenției, și ca atare nu îi permite Curții să preia o chestiune, indiferent de modalitatea prin care i-a fost adusă la cunoștință sau chiar în contextul procedurilor în așteptare, să folosească fapte care nu au fost prezentate de reclamant - fie Statul sau un individ - și să examineze compatibilitatea acestor informații cu Convenția.

5. Prin urmare, anvergura unei cauze aduse înaintea Curții este circumscrisă faptelor așa cum sunt ele prezentate de reclamant. În cazul în care Curtea și-ar baza decizia pe informații care nu sunt acoperite de plângere, ar da o hotărâre dincolo de sfera cauzei și și-a r depăși jurisdicția prin faptul că ar decide în chestiuni la care nu s-a făcut „referire”, în sensul articolului 32. În astfel de situații ar putea să apară chestiunea respectului principiului egalității de mijloace.

6. Dimpotrivă, Curtea nu ar hotărî în afara sferei unei cauze dacă, aplicând principiul *jura novit curia*, ar fi să caracterizeze faptele vizavi de care se face plângerea bazându-și decizia pe un Articol sau prevedere a Convenției pe care nu s-au bazat reclamanții. Cu toate acestea, Curtea nu poate, recurgând la principiul *jura novit curia*, să adopte o hotărâre care ar merge dincolo (*ultra petita*) sau în afara (*extra petita*) lucrurilor la care s-a făcut referire.

7. De aceea ni se pare esențial ca plângerea depusă de reclamant să conțină parametrii concreți necesari de care Curtea are nevoie pentru a defini chestiunea pe care i se cere să o examineze. Acest lucru are o importanță fundamentală, având în vedere că sarcina Curții nu este aceea de a acționa din oficiu și de asemenea că este necesară asigurarea caracterului contencios al procedurilor în fața Curții. Acest lucru este prevăzut în articolul 38 din Convenție, potrivit căruia Curtea trebuie să examineze cauza „împreună” cu reprezentanții părților, în conformitate cu Regulamentul Curții (a se vedea mai ales art. 5464 § 2 (b)). Guvernul pârât trebuie să se afle în poziția de a ști, pe baza plângerii depuse de reclamant, care sunt aspectele care vor trebui examinate de Curte.

8. După ce am avut, în mod excepțional, ocazia de a citi Opinia Separată a colegilor noștri, judecătorii Sicilianos, Turkovic și Pajhal, observăm că lipsa de acord dintre noi și minoritate în prezenta cauză pare să decurgă în mare parte din abordările diferite în ceea ce privește măsura în care Curtea are puterea de a examina aspecte ale investigației incriminate, chiar dacă acestea nu au fost menționate de reclamant în plângerea inițială înaintată Curții. În opinia noastră, faptul că o plângere vizează un presupus eșec al Statului pârât de a se conforma într-un anumit context

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

(precum prezenta cauză), obligațiilor procedurale ce îi revin în temeiul articolelor 3 și 8, nu presupune dreptul sau obligația Curții de a examina și a se pronunța, din oficiu, în legătură cu aspecte ale investigației care depășesc (cu mult) elementele concrete în baza cărora reclamantul și-a formulat plângerea inițială. Trebuie reținut faptul că o asemenea abordare nu numai că ar submina caracterul contencios indispensabil al procedurilor înaintea Curții, după cum am arătat mai sus (a se vedea în legătură cu cerințele aplicabile la nivel domestic: *Ceprek împotriva republicii Cehe*, nr. 9815/10, §§ 45-48, 5 septembrie 2013 și *Rivera Vazquez și Calleja Delsordo împotriva Elveției*, nr. 65048/13, § 40, 22 ianuarie 2019), dar de asemenea, și poate chiar mai important, ar presupune dificultăți reale pentru membrii Curții, având în vedere că cea mai mare parte dintre ei, de cele mai multe ori nu este, din motive lingvistice, în poziția de a studia dosarele cauzelor domestice și de a desfășura astfel o evaluare sau verificare independentă a conținutului acestora care să se apropie în vreun fel de nivelul care ne este cerut în exercițiul competențelor noastre juridice. Mai mult, examinarea de către Curte a chestiunilor care merg dincolo de domeniul concret al plângerii reclamantului ar risca să intre în contradicție cu limitările care derivă din cerințele de admisibilitate prevăzute de articolul 35 § 1 din Convenție, conform căruia Curtea poate să se ocupe de cauză numai după ce toate căile de atac interne au fost epuizate și în termen de maxim șase luni de la data la care a fost pronunțată o hotărâre definitivă.

9. Fondul procedural al acestei cauze poate fi rezumat după cum urmează.

10. Conform unei cereri din 3 februarie 2015, reclamanta A („mama”), a depus o cerere în nume propriu și în numele lui B („fiica ei”), concentrată strict, conform raportului §§ 4 și 84, asupra faptului că „autoritățile domestice au eșuat să furnizeze un răspuns adecvat acuzațiilor (făcute de mamă) de abuz sexual săvârșit asupra lui B de către tatăl ei.” Această plângere gravă, dar restrânsă, a fost comunicată Guvernului pârât la 23 septembrie 2015, căreia Guvernul i-a răspuns în observațiile sale detaliate și ample din februarie 2016.

11. Observațiile făcute drept răspuns, datate 11 aprilie 2016, prezentate în numele ambilor reclamânți, au vizat și au adus observații suplimentare numai în privința acestei plângeri (restrânse). În această etapă, poate deloc surprinzător, având în vedere reprezentarea comună a celor doi reclamânți (cu mama pretinzând că acționează în interesul superior al copilului) nu existase nici o sugestie în vreuna dintre observațiile depuse în numele reclamânților, care să lase să se înțeleagă, după cum este acum înregistrat în § 95 al hotărârii, faptul că „autoritățile ar fi trebuit să desfășoare și investigații referitoare la posibilitatea ca B să fi fost abuzată emoțional de mama ei.”

12. De fapt, abia la a doua deliberare a Curții de la 9 ianuarie 2018, Curtea a identificat din oficiu, în lumina unor probe prezentate în fața ei (mai ales a celor sintetizate în §§ 22, 43 și 44),

problema unui „potențial conflict de interese între reclamânți” (§ 3) și a încercat să identifice măsurile procedurale adecvate prin care ar fi putut să se asigure că primește observații din surse independente, depuse în numele copilului și care să fie făcute în interesul superior al acestuia.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

13. În acest context s-a hotărât: (a) că ar trebui dată o îndrumare în temeiul Articolului 36, § 4 (b), ca avocatul care reprezentase până la data respectivă ambii reclamânți, să nu îl mai reprezinte sau să îi acorde asistență copilului în decursul acestor proceduri și (b) să se prezinte o cerere direct către Baroul croat în numele fiicei, B, pentru numirea unui reprezentant legal.

14. Ca urmare, la 17 ianuarie 2018, Baroul croat a numit-o pe doamna V. Drenski-Lasan, avocat practicant în Zagreb, drept reprezentant al fiicei în decursul acestor proceduri înaintea Curții. La 12 aprilie 2018, aceasta a depus observații în numele fiicei, în care se afirma pentru prima dată că:

„B este de părere că, în cadrul sistemului legislativ intern nu s-a desfășurat nicio investigație eficientă a următoarelor suspiciuni:

1. ...

2. că ar fi fost supusă abuzului sexual de către o altă persoană (...);

3. că ar fi fost supusă abuzului emoțional de către reclamanta A (...);

„Autoritățile publice au eșuat să desfășoare o asemenea investigație și să stabilească dacă atitudinea neadecvată și sexualizarea prematură a lui B era rezultatul manipulării conștiente și deliberate realizate asupra ei de către A.”

15. Guvernul a răspuns acestor observații la 15 mai 2018 și mama a răspuns la rândul ei, prin intermediul avocatului ei, la 14 mai 2018. În aceste observații, mama a susținut în mod expres că „abuzul emoțional al lui B săvârșit de către A nu este subiectul vreunei investigații, motiv din care reclamanta numărul unu și reclamanta numărul doi s-au adresat Curții Europene și că în această privință reprezentanta legală a reclamantei numărul doi a ieșit în afara obiectului cauzei precum și a întrebărilor prezentate de Curtea Europeană și a observațiilor Guvernului la care reprezentantul legal al reclamantei numărul doi fusese invitată să-și prezinte răspunsurile.”

16. În lumina acestor antecedente procedurale și a faptului că primele acuzații aduse în observații în numele fiicei, în aprilie 2018 fuseseră făcute la mult timp după epuizarea perioadei de șase luni de la pronunțarea hotărârii definitive în procedurile penale (§ 48; a se vedea *mutatis mutandi*, hotărârea în cauza *Radomilja și alții*, citat mai sus, la § 138), noi am considerat că aceste noi acuzații erau complet în afara domeniului cauzei și, în cazul în care Curtea ar ține cont de aceste noi acuzații, ar acționa în mod inadmisibil *ultra petita*, sau chiar *extra petita*.

17. Astfel, votul nostru pentru §§ 1 și 2 ale dispozitivului hotărârii se referă numai la acuzațiile aduse inițial, și anume respectarea cerințelor Convenției în ceea ce privește investigarea acuzațiilor de abuz sexual săvârșit de tată.

18. După cum s-a arătat mai sus, această cauză reprezintă un exemplu grăitor al dificultăților pe care Curtea le întâmpină deseori în analiza cauzelor, de obicei implicând destrămarea unei familii, în care interesele unui părinte și ale copilului sunt reprezentate împreună de către același

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

avocat, fără îndoială la indicațiile reclamantului adult. În timp ce, așa după cum această Curte a susținut pe bună dreptate, în orice proceduri în care sunt implicați copii, interesele superioare ale acestora ar trebui să fie considerate primordiale, absența unei reprezentări separate a copilului (și a interesului lui superior) face să fie foarte dificil, dacă nu chiar imposibil, pentru această Curte să stabilească într-un mod semnificativ ce este sau a fost, de fapt, în interesul superior al copilului. În situații extrem de stresante, cum ar fi destrămarea unei familii, cu siguranță nu ar fi corect ca această Curte să presupună că părinții pot sau ar trebui să fie întotdeauna arbitrul final în stabilirea interesului superior al copilului; deseori va apărea un conflict de interese (a se vedea, în alt context, *Charles Gard și alții împotriva Marii Britanii* (dec), nr. 39793/17, § 67, 27 iunie 2017).

19. În acest context ar trebui să apreciem pozitiv criticismul justificat - ni se pare acum, beneficiind de o analiză retrospectivă - al procedurii adoptate de această Curte atunci când a dorit să asigure o reprezentare separată a copilului în această cauză. În observațiile lui din 15 mai 2018, Guvernul se plânge că procedura adoptată i-a „eludat” reprezentantul, care se constituia într-un canal de comunicare cu Guvernul pârât, și abordând direct Baroul croat, a solicitat numirea acestui reprezentant unui organism care, conform legislației interne, nu era calificat să facă acest lucru:

„În acest caz se poate afirma că autoritățile Statului competent însărcinate cu protejarea drepturilor copilului au fost eludate, ceea ce ar putea ridica în mod potențial probleme conform principiului subsidiarității, mai ales luând în considerare faptul că este probabil ca aceste proceduri înaintea Curții să afecteze în mod direct procedurile interne în așteptare, având în vedere obligațiile statului în temeiul articolului 46 din Convenție.

În concluzie, luând în considerare natura și complexitatea situației, Statul consideră că ar fi fost utilă garantarea desemnării unui reprezentant independent și imparțial în cadrul unei proceduri interne adecvate, de către un organism intern, pentru a asigura protecția totală a intereselor copilului...

....Statul îndeamnă Curtea să aibă în vedere stabilirea unor criterii clare și a unor reguli procedurale legate de necesitatea desemnării, precum și de desemnarea în sine, a reprezentanților legali ai reclamantilor care sunt membri ai grupurilor vulnerabile.”

20. Suntem de acord că experiența acestei cauze arată - după cum sugerează Guvernul - că Regulamentul de Procedură al Curții și Curtea nu sunt în prezent bine adaptate acestor dificultăți. Acestea fiind spuse, în timp ce această problemă este cu siguranță ceva ce am încuraja Comitetul Regulamentului de Procedură al Curții să analizeze în continuare, ni se pare de asemenea clar că, de fapt, însăși natura procedurilor dinaintea acestei Curți presupune că orice mecanism care ar lăsa la latitudinea ei direcționarea sau solicitarea desemnării unui tutore legal/reprezentant separat pentru un copil ce este reclamant în cazuri în care se suspectează sau s-a demonstrat existența unui conflict de interese - așa cum se prevede în contextul procedurilor interne exemplificate în articolul 31 al Convenției de la Lanzarote - ar acționa în marea majoritate a cazurilor mult prea târziu și, ca atare, ineficient în protejarea intereselor superioare ale copilului.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

21. Se pune astfel întrebarea mai amplă dacă nu ar fi mai adecvat ca celelalte părți interesate din sistemul European pentru protejarea drepturilor omului, și în particular Statele membre, să ia în considerare, posibil împreună cu Curtea, oportunitatea identificării și stabilirii mecanismelor interne pentru desemnarea unui tutore legal/reprezentant separat pentru un copil în decursul procedurilor înaintea acestei Curți (sau să îi mandateze mai departe pe cei desemnați în procedurile domestice în cazurile în care s-a întâmplat acest lucru), cel puțin în cazurile care au fost comunicate Guvernului pârât și în care există un conflict de interese posibil sau stabilit între cei doi reclamanți. Curtea cu siguranță s-a dovedit în mod consecvent suficient de flexibilă pentru cazurile avansate de reprezentanții celor care sunt vulnerabili pe motiv de vârstă, sex sau dizabilități, ceea ce i-a pus în incapacitatea de a depune o plângere în nume propriu pentru a fi luată în considerare de Curte: a se vedea *S.P., D.P și A.T. împotriva Marii Britanii*, nr. 23715/94, decizia Comisiei de la 20 mai 1996, neraportat și *Centrul pentru Resurse Legale în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (GC), nr. 47848/08, § 103. ECHR 2014.

OPINIA SEPARATĂ COMUNĂ A JUDECĂTORILOR SICILIANOS, TURKOVIC ȘI PEJCHAL

1. Spre regretul nostru, nu am putut fi de acord cu majoritatea, care a considerat că nu a existat o încălcare a articolelor 3 și 8 din Convenție în prezenta cauză, mai ales având în vedere vârsta fragedă a reclamantei B și acuzațiile că ar fi fost victima abuzului sexual săvârșit de tatăl ei, C, și ținând astfel cont de vulnerabilitatea ei deosebită și de nevoia de a considera cu prioritate dreptul superior al copilului atunci când i-au fost protejate drepturile în calitate de victimă și în desfășurarea unei anchete eficiente. Deși suntem de acord cu majoritatea, care susține că în Croația există un cadru legal și normativ adecvat relevant pentru circumstanțele prezentei cauze (a se vedea paragraful 120 din Hotărâre), în contrast cu majoritatea (a se vedea paragraful 129 din hotărâre), considerăm că autoritățile interne nu au desfășurat o anchetă eficientă și nici nu au acordat suficientă protecție drepturilor reclamantei în calitate de victimă, din motivele explicate mai jos. De fapt, din punctul nostru de vedere cele două chestiuni sunt strâns legate în prezenta cauză și eșecul de a proteja drepturile reclamantei în calitate de victimă au contribuit în mod direct la ineficiența anchetei.

2. Considerăm că această cauză ridică niște probleme de o natură mai generală, legate, pe de o parte, de obligațiile pozitive ale Statului de a proteja „drepturile victimei” în timpul unei investigații penale, atunci când este vorba despre un copil care se presupune că a fost abuzat sexual și pe de altă parte, de standardele specifice care ar trebui aplicate în desfășurarea unei anchete eficiente a unui asemenea gen de infracțiuni, în timp ce se asigură, desigur, exercitarea adecvată și eficientă a drepturilor la apărare. Mai mult, în ceea ce ne privește, aceasta este prima cauză adusă în fața CEDO în care Curtea a cerut numirea unui reprezentant legal special pentru un reclamant copil, diferit de reprezentantul care a adus inițial cauza înaintea Curții, atât în numele mamei, cât și al copilului. Curtea a acționat astfel pentru a rezolva potențialul conflict de interese între cei doi (a se vedea paragraful 3 din Hotărâre). Cu toate acestea, procedura numirii și rolul și puterile unui reprezentant special în prezenta cauză, și în general înaintea Curții, au rămas neclare. Argumentele

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

aduse de reprezentantul special ridică, într-o anumită măsură, probleme specifice în legătură cu domeniul de aplicare al cauzei.

3. Vom aborda acum fiecare dintre aceste chestiuni separat, mai în profunzime. La început vom elabora pe scurt despre domeniul de aplicare al cauzei.

1. Domeniul de aplicare al cauzei.

4. În lumina cauzei *Radomilja și alții*, pentru a determina domeniul adecvat al prezentei cauze este necesar să facem diferența între plângerea înaintată de A în nume propriu și în numele lui B și declarația depusă mai târziu de către reprezentantul special al lui B. Este stabilit în jurisprudență faptul că deciziile luate de Curte nu se pot baza pe fapte care nu sunt acoperite de plângere. Cu toate acestea, acest lucru nu împiedică un reclamant să clarifice sau să facă adăugiri pe marginea observațiilor inițiale în timpul procedurilor Convenției (a se vedea *Radomilja și alții* (GC), nr. 37685/10 și 22768/10 ȘI 22768/12, §§ 121-122 ȘI 126, 20 martie 2018).

Ținând cont de toate acestea, se pot distinge două tipuri de comentarii care au fost înaintate de reprezentantul special în observațiile pe care le-a făcut. Pe de o parte, acelea în care a repetat exact argumentele pe care le-a înaintat A în plângerea inițială¹, alături de cele în care nu a făcut altceva decât să elaboreze mai departe pe marginea observațiilor lui A legate de anchetarea presupusului abuz sexual asupra lui B și a protejării drepturilor unui copil în timpul acestei anchete în baza faptelor susținute în plângerea inițială, așa cum au fost ulterior clarificate și detaliate în observațiile realizate de Guvern și de reclamantă²; pe de altă parte, acele comentarii care nu se bazează în mod direct pe astfel de fapte³.

5. De vreme ce atât A, cât și Guvernul, au fost invitați și li s-a acordat oportunitatea de a comenta pe baza tuturor acestor argumente, nu există nicio problemă din perspectiva adversității în prezenta cauză. Cu toate acestea, numai primul tip de observații formulate de către reprezentantul special ar satisface cerințele cauzei *Radomilja*. În ceea ce privește al doilea tip de argumente (cele enumerate în nota de subsol 3), apare întrebarea dacă pot fi încadrate în domeniul de aplicare al cauzei și astfel dacă pot fi analizate de Curte, sau dacă sunt inadmisibile în temeiul regulii de șase luni sau pentru că ar putea fi considerate *ultra petita*, sau poate din cauza neepuizării căilor de atac interne. Aceasta este o situație nouă în jurisprudența noastră, care necesită atenție. În legătură cu

---

¹ De exemplu, argumentele cum că B nu a fost dusă imediat la un ginecolog pentru examinare, sau că C nu a fost supus unei evaluări medico-legale psihologice sau psihiatrice, într-o instituție specializată, în conformitate cu standardele profesionale.

² Cum ar fi sublinierea faptului că prin interviu repetat copilul a fost expus la o victimizare secundară, a faptului că nu a fost numit un reprezentant finanțat de instanță pentru copil, diferit de A și C, dintre care nici unul nu era în poziția de a acționa în interesul superior al copilului pe perioada anchetei, pe motiv de conflict de interese și a faptului că autoritățile nu au desfășurat o anchetă eficientă a posibilității existenței unui agresor necunoscut. În opinia noastră, toate aceste argumente intră în mod evident în domeniul de aplicare al cauzei, conform criteriilor din *Radomilja și alții* (a se vedea paragraful 4 de mai sus).

³ S-ar putea argumenta că în această categorie intră plângerea legată de nedeșfășurarea unei anchete eficiente a suspiciunii că B ar fi fost supusă abuzului emoțional de către A.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

aceasta, suntem de acord cu opiniile concurente ale colegilor noștri, judecătorii Koskelo, Eicke și Ilievski, precum și cu opinia concurentă a judecătorului Wojtyczek. Vom elabora în continuare pe tema acestei probleme mai jos, când vom aborda rolul reprezentantului special, luând în considerare principiul interesului superior al copilului, pe care însăși Curtea este obligată să-l aplice. Este regretabil că hotărârea prezentă nu a încercat să facă diferența între aceste două tipuri de argumente ale reprezentantului special și să ia poziție în această privință vizavi de domeniul de aplicare al cauzei. Această critică i se aplică în mod egal majorității, precum și minorității.

6. Dezacordul nostru cu majoritatea se bazează în cauza prezentă pe argumentele invocate de reclamantă, fie prin intermediul lui A, în observațiile pe care le-a înaintat în nume propriu și în numele lui B⁴, fie prin intermediul reprezentantului special care a acționat în numele lui B, în măsura în care argumentele celei din urmă se referă în mod clar la faptele menționate de plângere.⁵ Curtea a menționat în prezenta hotărâre că au existat trei aspecte ale plângerii

reclamantei: caracterul adecvat al cadrului legislativ, eficiența anchetei și măsura în care s-a asigurat un nivel suficient de protecție a drepturilor victimei în decursul anchetei care privește presupusa agresiune sexuală săvârșită asupra lui B (a se vedea paragrafele 1905 și 115 din hotărâre). Suntem de acord cu această evaluare. Prin urmare, critica noastră vizavi de poziția majorității se bazează pe argumentele citate în observațiile părților din hotărâre (paragrafele 94-96 și 98-100 din hotărâre), cu excepția celei referitoare la lipsa unei anchetări eficiente a presupusului abuz emoțional al copilului (paragraful 97 din hotărâre), asupra căruia reflectăm separat, în cadrul rolului reprezentantului special.

7. Cu toate acestea, am vrea să subliniem faptul că atunci când realizează analizarea eficienței anchetei, în conformitate cu jurisprudența sa foarte bine stabilită⁶, odată ce plângerea este discutabilă, Curtea ar trebui să aplice criteriile referitoare la acea eficiență așa cum sunt stabilite

---

⁴ În plângerea înaintată în nume propriu și în numele lui B, A a susținut mai ales că nu a existat un cadrul legislativ clar care să guverneze conduita autorităților și a furnizat un număr de exemple pentru această afirmație. Mai mult, a subliniat faptul că B era o victimă deosebit de vulnerabilă și că în această calitate era îndreptățită la o protecție eficientă a drepturilor ei. A observat în mod deosebit că B nu fusese examinată fără întârziere după ce ea raportase incidentul, că presupusul atacator fusese prezent în Policlinică în decursul primei examinări a copilului de către o echipă multidisciplinară, că fusese prezent în decursul unei examinări ginecologice a copilului și că reclamanta A nu primise niciun fel de informații sau îndrumări despre cum ar fi trebuit să se comporte ca să asigure garantarea drepturilor copilului ei. Mai târziu în observațiile ei a subliniat faptul că Centrul de Asistență Socială nu luase niciun fel de măsuri pentru protecția copilului. În sfârșit, s-a plâns de faptul că ancheta a fost inefficientă în sensul în care nu a fost nici promptă, nici minuțioasă, interviul cu echipa multidisciplinară s-a desfășurat abia după opt zile de la data la care ea a raportat incidentul la Policlinică și după patru zile de la data la care a raportat incidentul la poliție, nu a fost desfășurat niciun interviu medico-legal cu copilului, nu a fost cerută și nu s-a obținut o opinie a unui expert pe marginea caracteristicilor psihiatrice și psihologice ale presupusului atacator, deși a fost recomandată ca fiind necesară de către experții care au examinat copilul, a durat mult timp până a fost interogată atacatorul, nu s-a desfășurat nicio percheziție la el acasă, a computerului sau a telefonului mobil, iar poliția nu a informat procuratura despre acest caz în timp util.

⁵ Fapte identificate în notele de subsol 1 și 2, mai sus.

⁶ A se vedea, de exemplu, numărul de cauze din Turcia sau Rusia referitoare la eficiența investigației, sau de exemplu cauzele din Croația legate de eficiența investigațiilor crimelor de război.

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

în jurisprudența proprie din oficiu, indiferent dacă o anumită deficiență a fost sau nu scoasă în evidență de reclamant. Lucrurile stau în acest fel deoarece foarte frecvent reclamanții nu au o imagine de ansamblu a dosarului de urmărire penală și astfel nu pot avea cunoștința despre deficiențele posibile dintr-o investigație. Astfel, este suficient pentru reclamanți să facă o plângere discutabilă potrivit căreia investigația ar fi fost inefficientă, iar apoi povara dovedirii acestui fapt este pe umerii Guvernului, care trebuie să demonstreze că ancheta a fost desfășurată în conformitate cu cerințele jurisprudenței Curții legate de eficiența unei anchete, altfel Curtea ar putea să atragă consecințe prejudiciabile pe baza faptelor așa cum au fost prezentate de reclamant și clarificate de Guvern în observațiile lor. Cu toate acestea, în prezenta cauză observațiile reclamantei sunt mai degrabă complete și critica pe care o avem vizavi de poziția majorității, în opinia noastră, reflectă pe deplin argumentele reclamantei legate de obligațiile pozitive ale statului de a-i proteja drepturile în calitate de victimă în decursul desfășurării anchetei și pentru eficiența unei anchete în presupusul abuz sexual săvârșit asupra unui copil. Așa după cum am subliniat mai devreme, toate aceste argumente au fost înaintate pentru a fi comentate de Guvern. Ele sunt citate în rezumat în paragrafele 94-96 și 98-100 din hotărâre.

2. Obligația pozitivă a Statului de a proteja drepturile reclamantei, în calitate de victimă copil al presupusului abuz sexual, în decursul desfășurării anchetei.

8. În prezenta cauză Curtea a confirmat în mod explicit faptul că în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție, Statul avea obligația pozitivă de a proteja drepturile victimelor în decursul procedurilor penale (a se vedea paragraful 109 din hotărâre), ceea ce, în opinia noastră, ar trebui să se extindă la drepturile specifice ale copiilor victime ale abuzului sexual pe perioada desfășurării anchetei. Reclamanta a considerat eșecul de a proteja „drepturile ei de victimă” în timpul desfășurării anchetei drept o chestiune ce trebuie examinată de Curte (a se vedea paragrafele 105 și 115 din hotărâre). Trebuie să notăm că o persoană ar trebui considerată victimă indiferent dacă un infractor este sau nu identificat, reținut, judecat sau condamnat și indiferent de relațiile familiale dintre victimă și infractor (a se vedea articolul 19 din Directiva Uniunii Europene pentru standardul minim al drepturilor, susținerii și protecției victimelor infracțiunilor, paragraful 76 al hotărârii). În opinia noastră, hotărârea ar fi trebuit să analizeze plângerea referitoare la protecția drepturilor victimei din perspectiva copilului presupus victimă a abuzului sexual. Pentru aceasta, nu este suficientă citarea meticuloasă în hotărâri, la rubricile Legislația Uniunii Europene și Materiale Internaționale, a criteriilor legate de protecția drepturilor victimelor în decursul unei anchete penale în general și a drepturilor copiilor care se presupune că sunt victime ale abuzului sexual, în particular, așa cum sunt elaborate în documentele internaționale (a se vedea paragrafele 76, 78, 79 și 81-83, a se compara de asemenea Y împotriva Sloveniei, § 104), ci aceste criterii ar fi trebuit luate în considerare atunci când au fost analizate circumstanțele cauzei.

9. În mod particular, când primul raport al expertului a stabilit faptul că existase o presiune și posibilitatea influențării reclamantei de către mama ei (a se vedea paragraful 22 din hotărâre), autoritățile interne relevante nu au luat în considerare denumirea unui tutore și/sau reprezentant legal pentru reclamantă în scopul evitării unui potențial conflict de interese între aceasta și mama

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

ei și pentru protecția drepturilor copilului cu imparțialitate (așa cum se prevede în Protocolul 1, citat în paragraful 67 din hotărâre). Majoritatea nu a analizat această omisiune din partea autorităților interne, deși fusese subliniată în mod special de către reprezentantul special drept una dintre omisiunile în protecția drepturilor copilului în decursul anchetei (a se vedea paragraful 99 din hotărâre) și deși chiar Curtea, din exact aceleași motive, a cerut numirea unui reprezentant legal pentru copil. Notăm în continuare că în același timp C a susținut că A îi aplicase pedepse fizice lui B, în legătură cu care C înaintase o plângere penală (a se vedea paragrafele 15 și 25 din hotărâre) și inițiase proceduri judiciare împotriva lui A, solicitând custodia lui B (a se vedea paragrafele 23, 27 și 35 din hotărâre). Autoritățile aveau cunoștință de relația deosebit de ostilă dintre părinți.

10. Mai mult, chiar în decursul anchetei preliminare, reclamanta a fost interogată de mai mulți experți în cel puțin trei ocazii diferite, ceea ce pare să contravină cerinței de protecție a victimelor unei presupuse violențe sexuale, și în mod particular a copiilor, de victimizare secundară prin, *inter alia*, a li se cere să le povestească în mod repetat experiența traumatizantă diferiților experți (a se vedea în observațiile părților, paragraful 100 din hotărâre; a se vedea legătura cu aceasta Protocolul 3 citat la paragraful 72 din hotărâre și articolul 35 § 1 (d) și (e) din Convenția de la Lanzarote, citat la paragraful 77 din hotărâre). După cum a fost confirmat de către consilierul special al Biroului Procurorului General în raportul datat 3 decembrie 2014, autoritățile interne au avut cunoștință de faptul că A o expusese pe B la evaluări psihologice suplimentare (a se vedea paragraful 43 al hotărârii), dar nu au făcut nimic pentru a preveni și/sau evita asemenea victimizări secundare ale copilului (a se vedea, în acest sens, materialele internaționale relevante, mai ales articolele 30 (2) și 35 din Convenția de la Lanzarote, citată în paragraful 77 al hotărârii și raportul explicativ aferent, citat în paragraful 78 al hotărârii și paragrafele 77 și 78 din raportul Comitetului Lanzarote citat în paragraful 80 al hotărârii). De fapt, chiar autoritățile au dispus ultima evaluare psihologică în vederea „protecției penale” a copilului (a se vedea paragraful 39 al hotărârii). În *G.U. împotriva Turciei* (nr. 16143/10 §§ 72-73, 18 octombrie 2016) Curtea a subliniat faptul că Statele trebuiau să adopte reguli procedurale care să asigure și protejeze mărturiile copiilor. Acest lucru se referă în mod egal la anchetele din perioada premergătoare procesului și la cele din timpul procesului. În *Y împotriva Sloveniei* (nr. 41107/10, §§ 104, 108, 109, 112 și 114, 28 mai 2015) Curtea a subliniat faptul că Statele aveau o obligație pozitivă de a proteja drepturile victimelor și printre criteriile unei asemenea protecții este scoasă în evidență datoria de a proteja victimele de intimidare și victimizare repetată și de a menține examinările medicale la minimum.

11. În legătură cu aceasta observăm faptul că niciunul dintre interviurile efectuate cu reclamanta nu a fost înregistrat video și interviurile nu s-au desfășurat într-o asemenea manieră încât să fie acceptate în decursul altor proceduri judiciare ulterioare sau să poată fi folosite în alte scopuri (a se compara cu *Vronchenko împotriva Estoniei*, nr. 59632/09, § 61, 18 iulie 2013; *Rosin împotriva Estoniei*, nr. 26540/08, § 62, 19 decembrie 2013; și *Kovac împotriva Croației*, nr. 503/05 § 30, 12 iulie 2007). Rolul înregistrării video nu este numai acela de a asigura drepturile apărării, așa cum pare să se înțeleagă și interpreta de către majoritatea (a se vedea paragraful 125 din hotărâre), ci

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

principalul, sau cel puțin la fel de important rol al înregistrării video a interviurilor cu un copil victimă a agresiunii sexuale este acela de a proteja copilul împotriva riscului de a fi victimizat suplimentar prin interviuri repetate inutile. Scopul lui este acela de a limita pe cât posibil numărul interviurilor. Interviul înregistrat video poate servi mai multor scopuri, inclusiv acela al examinărilor medicale și serviciilor terapeutice. O astfel de practică a fost dezvoltată cu succes în mai multe țări (a se vedea articolul 35 (1) (e) din Convenția Lanzarote cu raportul explicativ aferent, citat în paragrafele 78 și 79 din hotărâre, împreună cu partea relevantă din paragrafele 77 și 78 din primul raport realizat de Comitetul Lanzarote citat în paragraful 80 din hotărâre). În opinia noastră, interviurile repetate organizate de mamă cu cunoștința autorităților sau cele organizate chiar de autorități, ar putea fi văzute într-adevăr drept o sursă de victimizare secundară a reclamantei în prezenta cauză.

12. Mai mult, în timp ce părțile dispută care au fost persoanele care au fost prezente în timpul primului set de interviuri cu B la 20 iunie 2014, nu există nici o îndoială că C, presupusul atacator, s-a aflat în perimetru Policlinicii și că B l-a văzut acolo (a se vedea paragraful 19 din hotărâre și nota de subsol 4), ceea ce ar părea să contravină atât regulilor interne cât și celor internaționale care recomandă ca orice contact de acest fel să fie evitat (a se vedea Protocolul 1, citat la paragraful 68 din hotărâre și articolele 31 (1) (g) din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 77 din hotărâre).

14. Am vrea să subliniem faptul că susținerea adecvată ar trebui să fie disponibilă presupusei victime din momentul în care autoritățile competente au luat la cunoștință de existența victimei și pe tot parcursul procedurilor penale (a se vedea diferitele instrumente internaționale citate mai sus în paragrafele 77-83 din hotărâre). Această obligație este cu atât mai stringentă când victima presupusei infracțiuni este un copil (a se vedea articolele 22 și 24 din Directivele Uniunii Europene citate în paragraful 83 din hotărâre). Pentru siguranță, Protocolul 2, în cadrul datoriilor centrelor de asistență socială, prevede faptul că acestea sunt obligate să asigure ajutor în obținerea asistenței juridice, a consilierii și suportului psihologic victimelor (a se vedea paragraful 71 din hotărâre; și în legătură cu aceasta, a se vedea *C.A.S. și C.S. împotriva României*, nr. 26692/05, §§ 65 și 78, 20 martie 2012). În opinia noastră faptul că Centrul de Asistență Socială a avut nevoie de două luni pentru a se interesa la policlinică dacă reclamanta fusese inclusă în orice fel de tratamente ulterioare evaluării multidisciplinare, reprezintă o problemă. (a se vedea paragraful 28 din hotărâre). Acest lucru demonstrează în același timp o proastă coordonare și colaborare între diferiții actori care ar fi trebuit să intervină pentru și alături de presupusul copil victimă chiar de la începutul procedurilor (a se vedea paragrafele 80 și 116 din hotărâre).

15. În opinia noastră, toate aceste eșecuri, chiar dacă luate fiecare în parte nu ar reuși să reprezinte o încălcare în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție, cumulativ reprezintă o încălcare a obligațiilor pozitive ale Statului de a proteja drepturile victimelor în timpul anchetelor penale, în prezenta cauză, drepturile unui copil victimă care se presupune că a fost abuzat sexual de către tatăl lui (dreptul la un reprezentant legal special și/sau un tutore, dreptul la protecția împotriva victimizării secundare, dreptul la suport psihologic și de altă natură, dreptul de a fi tratat de către diferiții actori care acționează coordonat și în colaborare, dreptul la informație, așa cum este definit

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

de instrumentele internaționale și legislația internă, toate citate în hotărâre, a se vedea paragrafele 76-83).

3. Eficiența anchetei.

16. Observăm de la început că rezultatele celor trei opinii experte în cauză referitoare la presupusul abuz sexual săvârșit asupra lui B au fost neconcludente. Primul raport al unui expert din 4 iulie 2014 a stabilit că reclamanta nu arăta semne evidente de abuz sexual și că existaseră elemente care dovedeau presiunea și posibila influențare din partea mamei (a se vedea paragraful 22 din hotărâre). Raportul expertului din 10 noiembrie 2014 afirma că B a descris un comportament sexualizat al lui C față de ea și faptul că reclamanta a demonstrat un comportament nepotrivit în timpul interviului în situațiile curente (a se vedea paragraful 40 din hotărâre). Al treilea raport al expertului din 1 decembrie 2014 a stabilit faptul că B fusese expusă unui conținut/sau conduite de natură sexualizată de către un adult, ceea ce rezultase într-un comportament de o manieră exagerat sexualizată, care indica existența traumei. Același raport a subliniat de asemenea faptul că reclamanta fusese dusă la numeroși experți, de la o instituție la alta, astfel încât fiind familiarizată acolo, își adaptase comportamentul, drept pentru care nu mai putea fi obținută nici o afirmație credibilă de la ea (a se vedea paragraful 42 din hotărâre).

17. Chiar dacă s-a concluzionat cu certitudine că B demonstra un comportament erotic nepotrivit pentru vârsta ei, organele de urmărire penală, după evaluarea documentației și în lumina concluziei experților că nu mai era posibil să se obțină o declarație sinceră de la copil, au concluzionat că nu existau dovezi suficiente pentru urmărirea penală a lui C și au pronunțat o decizie formală de neîncepere a urmăririi penale (a se vedea paragrafele 43-45 din hotărâre). Nu punem în nici un fel la îndoială concluzia la care au ajuns organele de urmărire penală, nici nu considerăm că această Curte ar trebui să evalueze în vreo privință responsabilitatea lui C. Cu toate acestea, considerăm că pașii făcuți înainte de a ajunge la acea concluzie nu au respectat obligațiile procedurale ale Statului în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție (a se vedea *mutatis mutandis*, *Handyside împotriva Marii Britanii*, 7 decembrie 1976, § 49, seria A, nr. 24 și *Sandra Jankovic împotriva Croației*, nr. 38478/05, § 46, 5 martie 2009).

18. În lumina greutății pe care majoritatea a acordat-o faptului că Biroul Procuraturii Generale a concluzionat că nu exista temei pentru urmărirea penală a lui C (a se vedea paragrafele 123-25 din hotărâre), ni se pare important să subliniem că, odată ce există suficiente acuzații pentru a angaja obligația autorităților de a ancheta situația (a se vedea paragraful 114 din hotărâre), faptul că în cele din urmă ancheta nu a confirmat responsabilitatea lui C, nu are nicio relevanță pentru nevoia de a analiza cu atenție dacă ancheta în presupusul abuz sexual a satisfăcut nivelul minim de eficiență cerut. Aceasta se datorează faptului că obligația de a ancheta are intenția specifică de a confirma sau infirma responsabilitatea presupusului atacator (a se compara cu *Mustafa Tunc și Facire Tunc împotriva Turciei* (GC), nr. 24014/05, §§ 132-34, 14 aprilie 2015, legat de articolul 2; și *Alpar împotriva Turciei*, nr. 22643/07, § 42, 26 ianuarie 2016, legat de articolul 3). În fapt, după cum a fost subliniat chiar în hotărâre, în situațiile în care sunt făcute acuzații discutabile în

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

temeiul articolului 3 din Convenție, Curtea trebuie să dea dovadă de o analiză deosebit de minuțioasă indiferent de felul în care s-a încheiat ancheta în cauza concretă (a se vedea paragraful 108 din hotărâre). În opinia noastră, procedând astfel, Curtea ar trebui mai ales să țină cont de standardele speciale care ar trebui să ghideze autoritățile interne în desfășurarea unei anchete eficiente în presupusul abuz sexual săvârșit asupra unui copil (a se vedea articolul 30 (5) din Convenția Lanzarote).

19. În lumina vulnerabilității speciale a copiilor atunci când sunt expuși procedurilor penale și mai ales când astfel de proceduri sunt legate de presupusul abuz sexual la care au fost supuși, o atenție deosebită trebuie acordată protejării „drepturilor victimei” copii în timpul desfășurării procedurilor penale, ceea ce servește în același timp garantării unei anchete eficiente (o parte semnificativă a Convenției Lanzarote acoperă acest subiect, a se vedea mai ales articolele 10-14, 30-36, câteva dintre acestea citate în paragraful 78 din hotărâre; a se vedea raportul explicativ al Convenției Lanzarote, paragraful 209; a se vedea, de asemenea, Directivele Uniunii Europene, mai ales articolele 1, 20 și 24, toate citate în paragraful 76 din hotărâre). Printre altele, au fost stabilite standarde speciale pentru interogarea copiilor în decursul procedurilor penale, inclusiv în timpul anchetelor (articolul 35 din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 78 din hotărâre). Rolul acestor norme este, pe de o parte, acela de a proteja copiii de o victimizare secundară și pe de altă parte, de a garanta probe viabile și astfel, o anchetă eficientă. În *G.U. împotriva Turciei* (citată mai sus, §§ 72-73), Curtea a subliniat faptul că Statele trebuiau să adopte norme procedurale care să garanteze și asigure mărturiile copiilor. Majoritatea a ignorat acest aspect specific al eficacității anchetei legate de presupusul abuz sexual al copiilor.

20. În particular, când la 16 iunie 2014 A a informat poliția, iar a doua zi, Centrul de Asistență Socială relevant, despre presupusul abuz sexual săvârșit asupra fiicei ei, poliția a interogat-o pe A, pe doi dintre frații ei, profesori de la grădinița pe care o frecventa reclamanta la vremea respectivă și pe pediatrul ei obișnuit. Cu toate acestea, presupusa victimă nu a fost nici interogată, nici examinată cu promptitudine, pentru a evita orice presiune nejustificată asupra copilului (a se vedea paragraful 90 din hotărâre; în această privință, a se vedea articolele 30 (3) și 35 (1) (a) din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 77 din hotărâre). Mai mult, nu există niciun indiciu cum că autoritățile însele ar fi organizat interogările și examinările inițiale necesare ale reclamantei de către experți în domeniu, ci că mai degrabă au lăsat aceste inițiative asupra lui A. Curtea observă mai departe că reclamanta a fost interogată pentru prima dată de către o echipă multidisciplinară de experți la 20 iunie 2014, cu alte cuvinte la patru zile după ce A a informat poliția despre presupusul abuz sexual. Nu a fost furnizată vreo justificare pentru o asemenea întârziere (a se vedea articolul 35 (a) din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 78 din hotărâre). Cu această ocazie, tatăl, presupusul atacator, s-a aflat în incinta Policlinicii și a intraționat cu reclamanta, încălcând standardele internaționale și interne (a se vedea paragraful 7 de mai sus). Mai mult, acest interviu nu a avut caracterul unui interviu medico-legal. De fapt, nu a fost desfășurat niciun interviu cu scopul de a se stabili asupra plângerii penale a lui A, deși plângerea era discutabilă și deși la un

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

anumit moment un astfel de interviu fusese solicitat în mod specific d către avocatul reclamantei (a se vedea paragraful 41 din hotărâre).

21. În legătură cu aceasta, nu putem să nu observăm că în cazuri precum cel prezent, interviurile medico-legale desfășurate fără întârziere par să ofere sursa cea mai sigură de informații. Ar putea fi utilizate, de asemenea, în toate anchetele și procedurile ulterioare, prevenind traumatizarea repetată și cel mai important, prevenind orice influență exterioară și/sau presiune asupra copilului, afectându-i credibilitatea, fiind astfel esențiale pentru asigurarea eficienței anchetei. (a se vedea în acest sens, articolul 35 din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 77, Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru o justiție în interesul copilului citate în paragraful 83 din hotărâre și articolul 24 al Directivei 2012/29/EU a Parlamentului European și a Consiliului citat în paragraful 76 din hotărâre). Interviul din cadrul Policlinicii ar fi putut fi organizat în acest fel, dar în cauza prezentă nu a fost.

22. Ulterior primului interviu efectuat de către echipa multidisciplinară, A a organizat un interviu suplimentar cu un psihiatru. Un alt interviu cu un psihiatru a fost organizat de către Biroul Procurorului General (a se vedea paragraful 39 din hotărâre). Se pare că de asemenea copilul a început să beneficieze de un tratament psihologic, deși nu fusese desfășurat încă niciun interviu medico-legal al copilului (a se vedea paragraful 39 din hotărâre). Toate acestea conduc la concluzia din raportul expertului din noiembrie 2014, conform căruia, de vreme ce reclamanta fusese dusă la numeroși experți, de la o instituție la alta, deja se familiarizase acolo și își adaptase comportamentul, așa că nicio afirmație credibilă nu mai putea fi obținută de la ea. Aceste eșecuri în organizarea unui interviu medico-legal adecvat al copilului presupus victimă a abuzului sexual au contribuit în mod semnificativ la decizia organelor de urmărire penală de încetare a anchetei pe motivul absenței probelor (a se vedea paragraful 42 din hotărâre).

23. Nu există nicio dovadă care să rate că autoritățile i-ar fi oferit lui A instrucțiuni clare în legătură cu drepturile copilului (a se vedea nota de subsol 4) sau că ar fi îndrumat-o pe A despre cum să se comporte pentru a nu obstructiona ancheta (ibid.), nici că autoritățile ar fi organizat ancheta de așa manieră încât să obțină și garanteze relatarea presupuselor evenimente de către copil, relatare care ar fi putut fi folosită în scopul unei anchete penale.

24. Mai mult, au existat și alte eșecuri în desfășurarea anchetei, independente de omisiunea protecției drepturilor victimei. De exemplu, presupusul atacator nu fusese interogat de poliție înainte de 11 august 2014, cu alte cuvinte la aproape două luni după ce poliția fusese informată despre acuzația care îi fusese adusă, cum că ar fi abuzat-o sexual pe fiica lui (a se vedea paragraful 25 din hotărâre, a se vedea de asemenea C.A.S și C.S. împotriva României, § 74, citat mai sus, unde de asemenea autoritățile l-au interogat pe suspect după două luni). Mai mult, poliția a confiscat un USB de la presupusul atacator abia la data de 22 august 2014, la mai mult de două luni după depunerea plângerii, deși A a transmis faptul că văzuse materiale pornografice pe computerul lui (a se vedea paragraful 30 din hotărâre, de asemenea nota de subsol 4, de mai sus). Autoritățile nu au oferit nicio explicație pentru o astfel de întârziere și nu vedem ce motiv ar fi

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

putut exista. Menționăm că în cauzele reclamanților într-o poziție vulnerabilă, Curtea le cere autorităților să dea dovadă de o vigoare specială (a se vedea, de exemplu, *I.C împotriva României*, nr. 36934/08, § 51, 24 mai 2016; și C.A.S. și C.S. citat mai sus). În sfârșit, deși s-a arătat în al doilea raport că „pentru a determina chestiunile medico-legale, în lumina statutului complicat al copilului și a circumstanțelor generale ale „cauzei”, ar fi necesară obținerea unei opinii a expertului, care ar putea determina în mod satisfăcător caracteristicile psihiatrice și psihologice ale ambilor părinți și legătura lor cauzală cu comportamentul copilului sau posibila manipulare a acestuia...” (a se vedea paragrafele 40 și 96 din hotărâre), aceasta nu a fost obținută în timpul anchetei penale. Precizăm că autoritățile trebuie să ia măsurile rezonabile care le sunt disponibile pentru a asigura probele legate de incident, inclusiv, *inter alia*, probele medico-legale (a se vedea C.A.S. și C.S. citat mai sus, § 70).

25. Ar reieși în continuare că departamentul relevant de poliție nu a informat Biroul Procurorului General despre plângerea penală a lui A, sau despre cercetările efectuate de poliție înainte de 6 august 2014 (a se vedea paragraful 24 din hotărâre), deși în temeiul legislației interne în vigoare la momentul respectiv, aveau obligația de a face asta mult mai devreme. După aceea poliția a depus rapoarte cu actualizări ale anchetei lunar, deși erau obligați să facă asta imediat după orice cercetare efectuată și nu mai târziu de 24 de ore după aceea (a se vedea paragraful 63 din hotărâre, a se vedea de asemenea nota de subsol 4 de mai sus). Chiar și după ce a fost informat despre caz și despre acțiunile poliției, Biroul Procurorului General a rămas oarecum pasiv vizavi de proceduri. Nu există niciun indiciu că ar fi dat instrucțiuni poliției sau ar fi desfășurat vreodată acțiune pe cont propriu, cu excepția solicitării a două rapoarte efectuate de experți, unul de către un defectolog și unul efectuat de către Policlinica în care B era tratată la momentul respectiv (a se vedea paragraful 38 și 39 din hotărâre). Reiese că nici polița, nici Biroul Procurorului General nu au văzut-o vreodată pe B și că nici nu au fost implicați în vreun fel în interviurile efectuate de echipa multidisciplinară sau de către experții ulteriori. Nu există niciun indiciu cum că ofițerii de poliție și membrii Biroului Procurorului General ar fi avut vreun fel de pregătire specială în organizarea cauzelor de abuz sexual asupra copiilor (după cum cere Protocolul 1, a se vedea paragraful 68 din hotărâre; a se vedea de asemenea articolul 34 (1) din Convenția Lanzarote, citat în paragraful 78 din hotărâre).

26. Majoritatea subliniază faptul că obligațiile procedurale în temeiul articolelor 3 și 8 cereau ca implementarea mecanismelor codului penal să fie realizată în așa fel încât să răspundă vulnerabilității particulare a reclamantei și să asigure desfășurarea anchetei în interesul superior al copilului, cu respectarea drepturilor acestuia (a se vedea paragraful 121 din hotărâre, a se vedea, de asemenea articolul 30 (1) din Convenția Lanzarote). Dar în cele din urmă hotărârea nu a reușit să analizeze plângerea adusă de reclamantă în lumina standardelor identificate în documentele internaționale (a se vedea paragrafele 76- 83 din hotărâre, mai ales Capitolul VII din Convenția Lanzarote), dintre care unele, după cum a fost demonstrat mai sus, au fost deja recunoscute de Curte ca fiind condiții obligatorii pentru eficiența unei anchete în cazurile de abuz sexual săvârșit asupra copiilor (a se vedea, de exemplu, *C.A.S. și C.S. împotriva României*, citat mai sus; *M.G.C. împotriva României*, nr. 61495/11, 15 iunie 2016; *G.U. împotriva Turciei*, citat mai sus; *S.N.*

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

împotriva Suediei, nr. 34209/96, §§47-53, 1 noiembrie 2002; a se vedea, de asemenea *mutatis mutandis Y împotriva Sloveniei*, citat mai sus și I.C. împotriva României, citat mai sus).

4. Desemnarea și rolul unui reprezentant special

27. În prezenta cauză a fost denumit un reprezentant special pentru copil, în calitate de reclamant înaintea Curții, ca urmare a naturii relației dintre primul reclamant, mama, și presupusul atacator, tatăl și a unui potențial conflict de interese între reclamanți, mamă și copil. Curtea a cerut pentru prima dată în astfel de circumstanțe, bazându-se pe documente internaționale (a se vedea §§ 76, 78, 79 și 83 din hotărâre) și Regulamentul 36(4) din Regulamentul Curții, Baroului din Croația, să numească un avocat care să înainteze observații în numele celui de-al doilea reclamant, un copil, astfel încât interesele și punctele de vedere ale acestuia să fie prezentate și luate în considerare în mod corespunzător (a se vedea paragraful 3 al hotărârii).

28. În observațiile din 15 mai 2018, Guvernul a salutat numirea unui reprezentant legal pentru cel de-al doilea reclamant, dar și-a exprimat dezacordul vizavi de maniera în care a fost numit reprezentantul. Guvernul a remarcat faptul că numirea reprezentantului legal a fost realizată fără consultarea prealabilă a Statului, eludând componenta autorităților Statului competent, și anume Centru de Asistență Socială și instanțele naționale, care în conformitate cu legislația națională sunt autorizate să desemneze un reprezentant special pentru un copil în procedurile din instanțele naționale, precum și Serviciul Autoritate Tutelară, al cărui personal este specializat în reprezentarea intereselor copiilor. Suntem de acord cu Guvernul atunci când susține că în timp, Curtea ar trebui să stabilească în Regulamentul Curții niște criterii mai detaliate și o procedură pentru desemnarea unui reprezentant legal pentru copii. Cu toate acestea, procedând la acest lucru, Curtea ar trebui să evite situații în care aceeași autoritate care este responsabilă pentru presupusa încălcare a Convenției să fie chemată pentru a desemna un tutore special pentru copil. Mai mult, Curtea ar trebui să ia în considerare faptul că interesele copilului și cele ale Guvernului nu coincid în mod obligatoriu.

29. Mai mult, este importantă clarificarea de către Curte a puterilor pe care le are un reprezentant legal, luând în considerare rolul acestuia de a asigura accesul unui copil la instanță și de a face în așa fel încât vocea acestuia să fie auzită înaintea Curții. Una dintre cele mai importante probleme care trebuie rezolvate este măsura în care un reprezentant legal ar putea aduce în discuție în observațiile sale chestiuni care, strict vorbind, nu sunt în cadrul domeniului faptelor acoperite de plângerea inițială, dar au legătură cu protejarea intereselor superioare ale copilului în legătură cu faptele prezentate în plângerea inițială și clarificate ulterior în observațiile Guvernului și ale reclamanților. Cu alte cuvinte, ar trebui ca „regula celor șase luni”, regula neepuizării căilor de atac interne și regula „*ultra petita*” să fie adaptate astfel încât să asigure protecția interesului superior al copilului înaintea Curții în astfel de cauze? Acest lucru are o importanță deosebită în cauzele de presupusă agresiune sexuală sau exploatare sexuală a unui sau unor copii, având în vedere vulnerabilitatea lor extremă și în multe dintre cazuri, inabilitatea lor *de facto*, mai ales dacă au o vârstă prea fragedă, de a aduce astfel de cauze înaintea instanțelor naționale și înaintea Curții

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

fără asistența unui adult. Reclamanta în această cauză avea numai patru ani și jumătate la momentul producerii presupusei agresiuni, iar la momentul la care cauza a ajuns înaintea Curții avea șase ani, și după cum am explicat mai sus, Curtea a identificat un posibil conflicte de interese între reclamanti, mama și copilul (a se vedea paragrafele 1, 3 și 8 din hotărâre).

30. Observăm că, pentru a compensa vulnerabilitatea copiilor în cazuri de abuz sexual și exploatare sexuală și inabilitatea multora dintre copii de a raporta cazurile comise împotriva lor înainte de a ajunge la vârsta majoratului, Convenția Lanzarote a ales o abordare flexibilă, dar precaută a termenului de prescripție, luând în considerare în același timp cerințele de proporționalitate care se aplică procedurilor penale, și anume garantarea faptului că termenul de prescripție continuă pentru o perioadă suficientă pentru a permite urmării penale să fie inițiată efectiv după ce copilul a atins vârsta majoratului (a se vedea articolul 33 din Convenția Lanzarote și paragrafele 231 și 232 din Raportul explicativ al acestei Convenții). În opinia noastră, abordarea Convenției Lanzarote prin care aceasta a introdus o anumită flexibilitate în procedurile penale naționale, ar putea reprezenta un exemplu pentru Curte în conceperea propriilor proceduri legate de protecția drepturilor omului referitoare la copiii care vin înaintea Curții, într-o manieră mai flexibilă.

31. În prezenta cauză, în opinia noastră, unul dintre argumentele aduse de reprezentantul special în numele lui B ar putea să aibă un asemenea caracter. S-ar putea argumenta că plângerea a fost de așa natură încât nu s-a desfășurat nicio anchetă eficientă a suspiciunii că B fusese supusă abuzului emoțional de către A. Cu toate acestea, reprezentantul legal a semnalat faptul că își baza această plângere pe raportul echipei multidisciplinare a Policlinicii, care a fost citat pe larg și folosit atât în declarațiile și observațiile reclamantei A, cât și ale Guvernului. Astfel, înaintea concluziei finale despre domeniul de aplicare al prezentei cauze, această propunere ar fi trebuit analizată cu atenție.

5. Concluzii

32. La nivelul Consiliului Europei, al Uniunii Europene și al Statelor membre, în decursul ultimilor doisprezece ani, au existat evoluții de amploare ale diferitelor standarde și măsuri, concentrate pe aspectele de prevenire, protecție și penale ale luptei împotriva tuturor formelor de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor. În opinia noastră, Curtea ar trebui să ia în considerare cu atenție aceste standarde, în timp ce reexaminează drepturile copiilor și obligațiile Statelor în temeiul Convenției în special în aceste tipuri de cauze, din moment ce Convenția Lanzarote, care este instrumentul internațional principal în acest domeniu, a fost semnată de toate Statele membre ale Consiliului Europei și ratificată de toate statele membre, cu excepția a trei dintre ele. Ar trebui să se reflecteze mai mult asupra jurisprudenței Curții, astfel încât să se asigure că anchetele și procedurile penale se desfășoară în interesul superior al copilului și respectând drepturile acestuia și că este adoptată o abordare protectivă, în interesul copiilor care sunt victime ale unei presupuse agresiuni sexuale, garantând faptul că anchetele și procedurile penale nu agravează trauma experimentată de copil și nu cauzează o nouă traumă și că răspunsul justiției penale este urmat de asistență, acolo unde este cazul. Desigur, Curtea ar trebui să se asigure că orice fel de astfel de

HOTĂRÂREA A și B ÎMPOTRIVA CROAȚIEI

măsuri nu aduc prejudiciu dreptului la apărare și cerințelor unui proces corect și imparțial garantate de articolul 6 din Convenție.

33. Mai mult, în opinia noastră Curtea ar trebui, atunci când analizează eficiența unei anchete a unei presupuse agresiuni sexuale săvârșite asupra unui copil, să se bazeze pe standardele specifice elaborate în Convenția Lanzarote în această privință, care, așa după cum deja am subliniat, a fost semnată de toate Statele Consiliului Europei și a fost ratificată de toate cu excepția a trei dintre ele.

34. În sfârșit, Curtea ar trebui să adopte o poziție asupra măsurii în care argumentele înaintate de un reprezentant special al copilului, desemnat la cererea Curții în situații ca cea din prezenta cauză, sunt admisibile. Ar trebui Curtea să urmeze strict abordarea „*Radomilja*”, sau ar trebui să adopte o abordare mai flexibilă a dreptului unui copil la accesul înaintea Curții? Atunci când decide în această privință, Curtea ar trebui să se ghideze după principiile interesului superior al copilului, în toate cele trei aspecte, ca drept esențial, principiu interpretativ și ca regulament de procedură.⁷

---

⁷ Potrivit Comentariului General numărul 14, în primul rând interesul superior al copilului trebuie văzut ca un drept material direct aplicabil, care va fi considerat primordial înaintea instanțelor de fiecare dată când se ia o decizie referitoare la un copil, un grup de copii identificați sau neidentificați sau copiii în general. În al doilea rând, ar trebui înțeles ca un principiu interpretativ. Cu alte cuvinte, dacă o prevedere legală se pretează la mai multe interpretări, ar trebui aleasă cea care servește cel mai bine interesul superior al copilului. În sfârșit, trebuie văzut ca regulament de procedură. Cu alte cuvinte, de fiecare dată când este adoptată o decizie care va afecta un copil anume, un grup identificat de copii sau copiii în general, procesul de adoptare a deciziei trebuie să includă o evaluare a posibilului impact al deciziei asupra copilului sau copiilor respectivi și trebuie însoțit de anumite garanții procedurale. În particular, Statele trebuie să explice felul în care au respectat dreptul atunci când au adoptat decizia, cu alte cuvinte, ce s-a considerat a fi în interesul superior al copilului, pe ce criterii s-au bazat și ce greutate au avut interesele copilului față de alte considerații. Interesul superior al copilului trebuie evaluat individual. A se vedea Comentariul General numărul 14, adoptat de Comitetul Uniunii Europene pentru Drepturile Copilului la cea de-a șizeci și doua sesiune, 14 ianuarie-1 februarie 2013.

Date de contact Proiectul „VioGen – RoJust”

Adresă: Intrarea Camil Petrescu, nr. 5, Sector 1, București

Telefon: +40 21 313 0059

Mail: secretariat@anes.gov.ro

Mai multe informații despre proiect pot fi accesate la următoarele linkuri:

<https://anes.gov.ro/viogen-rojust/>

<https://www.facebook.com/egalitadedesanse>